# JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
# NIAL FENNELLY
## 30 päivänä huhtikuuta 1998 *

## I Johdanto

1. Käsiteltävänä olevalla valituksella on haettu muutosta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen antamaan tuomioon, [1] jolla jätettiin tutkimatta kanne, jossa vaadittiin ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan soveltamisesta 24 päivänä heinäkuuta 1992 tehdyn komission päätöksen 92/428/ETY (IV/33.542 — Parfums Givenchyn valikoiva jakelujärjestelmä) [2] (jäljempänä riidanalainen päätös tai päätös) kumoamista, sillä perusteella, ettei päätös koskenut valittajana olevaa Kruidvat BVBA:ta (jäljempänä Kruidvat) erikseen.

2. Kruidvat kuuluu belgialaisena tytäryhtiönä noin 300 liikettä käsittävään alankomaalaiseen yritysketjuun, joka myy muun muassa yllisyyshajuvesiä, mukaan lukien Parfums Givenchy SA:n (jäljempänä Givenchy) hajuvedet, joita se hankkii rinnakkaisilta markkinoilta. Louis Vuitton Moët-Hennessy -nimiseen konserniin kuuluva Givenchy myy tuotteitaan yksinmyyjiensä ja erikoistuneiden jälleenmyyjien kanssa tehtyihin sopimuksiin perustuvan valikoivan jakeluverkoston (jäljempänä jakeluverkosto) kautta.

3. Givenchy teki komissiolle ilmoituksen jakeluverkostosta saadakseen perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan täytäntöönpanosta 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun ensimmäisen neuvoston asetuksen N:o 17 [3] 2 artiklan mukaisen puuttumattomuustodistuksen tai toissijaisesti perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan mukaisen poikkeusluvan. Komission julkaistua asetuksen N:o 17 19 artiklan 3 kohdan mukaisesti tiedonannon, jossa se ilmoitti aikomuksestaan suhtautua myönteisesti sopimusjärjestelmään ja jossa se kehotti niitä ulkopuolisia, joita asia koskee, esittämään mahdolliset huomautuksensa, myymäläketjuja ja tavarataloja edustava alankomaalainen järjestö Raad voor het Filiaalen Grootwinkelbedrijf (jäljempänä Raad FGB) esitti huomautuksensa 29.11.1991 jättämässään asiakirjassa. Kyseisenä aikana yksi Kruidvatin emoyhtiöistä, alankomaalainen Kruidvat NV, oli Raad FGB:n jäsen. Komissio teki riidanalaisen päätöksen 24.7.1992 soveltamalla 85 artiklan 3 kohtaa Givenchyn valikoivaan jakelujärjestelmään 1.1.1992 lähtien.

4. Copardis SA, jolla on yksinoikeus edustaa Givenchya Belgiassa, haastoi 3.7.1992 Kruidvatin Rechtbank van koophandel te Dendermondeen sillä perusteella, että Givenchyn tuotteiden myynti muun kuin hyväksytyn jälleenmyyjän kautta oli Belgian vilpillistä kil-

* Alkuperäinen kieli: englanti.

1 — Asia T-87/92, Kruidvat v. komissio, tuomio 12.12.1996 (Kok. 1996, s. II-1931; jäljempänä asiassa Kruidvat annettu tuomio).

2 — EYVL L 236, s. 11.

3 — EYVL 1962, 13, s. 204.

pailua koskevan lainsäädännön vastaista. Kruidvat esitti vastineessaan, että Givenchyn valikoiva jakeluverkosto oli perustamissopimuksen 85 artiklan 1 ja 2 kohdan vastainen. Rechtbankin puheenjohtaja hylkäsi Copardisin vaatimuksen 23.2.1993 Givenchy-verkoston laillisuutta tutkimatta sillä perusteella, ettei Belgian lainsäädännössä kielletä kyseisiä kauppatapoja. Copardis valitti tästä tuomiosta Hof van Beroep te Gentiin.

5. Lisäksi Kruidvat sai 17.7.1992 päivätyn kirjeen Bellucolta, joka edustaa kaikkia Belgian ja Luxemburgin alueita varten nimitettyjä hyväksyttyjä jälleenmyyjiä, jotka myyvät ylellisyyskosmetiikkaa, Givenchyn tuotteet mukaan lukien. Belluco väitti kirjeessään Kruidvatin kanssa 8.7.1992 pitämänsä kokouksen johdosta, ettei Kruidvatia voitu hyväksyä ylellisyyskosmetiikan jälleenmyyjäksi, koska sen nimeä ei yhdistetä ylellisyyskosmetiikkaan, ja että jälleenmyyjä rikkoo lakia, jos se myy merkkituotteita jakeluverkostoon kuulumatta. Lisäksi Belluco ilmoitti turvautuvansa käytettävissään oleviin oikeudellisiin toimenpiteisiin, ellei Kruidvat lopettaisi kyseisten kosmetiikkatuotteiden myyntiä koko Belgian alueella kahden viikon kuluessa.

6. Kruidvat nosti kanteen riidanalaista päätöstä vastaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa 16.10.1992. Komissio teki 3.3.1993 jättämällään asiakirjalla prosessiväitteen. Kruidvat esitti 14.4.1993 jättämässään asiakirjassa prosessiväitettä koskevat huomautuksensa. Givenchy ja kaksi eurooppalaisia hajuvedenvalmistajia edustavaa järjestöä, Comité de liaison des syndicats européens de l'industrie de la parfumerie et des cosmétiques (jäljempänä Colipa) ja Fédération européenne des parfumeurs détaillants hyväksyttiin väliintulijoiksi oikeudenkäyntiin tukemaan komission vaatimuksia.

7. Riidanalainen päätös on osoitettu Givenchylle, joten se on perustamissopimuksen 173 artiklan soveltamisen kannalta osoitettu toiselle henkilölle. Kruidvatin oli siten osoitettava, että päätös tästä huolimatta koski sitä suoraan ja erikseen. Sen osoittamiseksi, että päätös koski sitä erikseen, Kruidvat esitti kolme pääasiallista väitettä:että se oli osallistunut hallinnolliseen menettelyyn, koska yksi sen emoyhtiöistä oli Raad FGB:n jäsen, että asiasta oli jo vireillä oikeudenkäynti belgialaisessa tuomioistuimessa ja että tehokas oikeussuoja edellytti, että sen asemassa olevilla yrityksillä oli oikeus nostaa kumoamiskanne. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jätti Kruidvatin kanteen tutkimatta sillä perusteella, ettei päätös koskenut tätä erikseen. [4]

4 — Jäljempänä viittaan toisinaan kantajien asiavaltuuteen. Tätä ei tietenkään pidä ymmärtää siten, että sen ratkaiseminen, koskeeko päätös valittajia erikseen, mikä on nyt esillä olevassa asiassa olennaista asiavaltuuden määräytymisen kannalta, vapauttaa muiden 173 artiklan mukaisten edellytysten täyttymisen välttämättömyydestä, ts. siitä, että on olemassa päätös, joka voidaan riitauttaa ja joka koskee kantajaa suoraan.

II Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio

8. Perustelut, jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin esitti hylätessään nämä kolme kanneperustetta, joilla pyrittiin perustelemaan, että päätös koski Kruidvatia erikseen, ja jättäessään kanteen tutkimatta, voidaan tiivistää seuraavasti:

A *Kruidvatin ensimmäinen väite*

9. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, ettei Kruidvat, sen emoyhtiöt Profitmarkt BV ja Kruidvat BV eikä Evora-konserni olleet tehneet kantelua komissiolle asetuksen N:o 17 3 artiklan nojalla. Ne eivät myöskään olleet *osallistuneet mainitun asetuksen* 19 artiklan 3 kohdan mukaiseen hallinnolliseen menettelyyn eivätkä pyytäneet päästä Givenchyn valikoivaan jakeluverkostoon. [5] Vaikka Kruidvat NV oli Raad FGB:n jäsen, asiakirja-aineistossa ei ollut mitään näyttöä siitä, että viimeksi mainittu olisi toiminut sen pyynnöstä tai että Kruidvat NV olisi millään tavoin osallistunut Raad FGB:n vaatimusten sisällön laadintaan tai edes vaikuttanut siihen. Raad FGB:n komissiolle esittämän kannan ja Kruidvatin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle esittämän kannan välillä oli itse asiassa ainakin yksi merkittävä ero: ensin mainittu hyväksyi valikoivan jakelun perusperiaatteen sillä edellytyksellä, että valintaperusteet olisivat objektiivisia eivätkä ne olisi syrjiviä, kun taas Kruidvat kyseenalaisti kokonaan järjestelmän perusperiaatteet kyseisellä alalla. Kruidvat NV:n, ja sen seikan, että Raad FGB osallistui riidanalaisen päätöksen hyväksymiseen johtaneeseen hallinnolliseen menettelyyn, välillä ei siten ollut riittävää yhteyttä, ja tämä päti sitäkin suuremmalla syyllä Kruidvatiin. [6]

B *Kruidvatin toinen väite*

10. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että niin kauan kuin Kruidvat ei voinut hankkia Givenchyn tuotteita valikoivan jakeluverkoston kautta Euroopan yhteisössä, kantaja oli samassa asemassa kuin useat muutkin yritykset. Missään tapauksessa ei ollut näytetty toteen, ettei Kruidvat voisi hankkia Givenchyn tuotteita kuten ennenkin, koska sitä eivät sitoneet valikoivaa jakelua koskevien sopimusten ehdot. [7]

11. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian ja riidanalaisen päätöksen pätevyyden välillä oli korkeintaan epäsuora yhteys. Kansallinen menettely ei koskenut

5 — Tuomion 63 kohta.

6 — Tuomion 64—66 kohta.

7 — 69—71 kohta. Ks. asia C-226/94, Grand garage albigeois ym., tuomio 15.2.1996 (Kok. 1996, s. I-651) ja asia C-309/94, Nissan France ym., tuomio 15.2.1996 (Kok. 1996, s. I-677).

sitä, ettei Givenchy olisi hyväksynyt Kruidvatia jakeluverkostoonsa, eikä siinä myöskään vaadittu vahingonkorvausta perustamissopimuksen 85 artiklan väitetyn rikkomisen perusteella, vaan se koski pääasiassa vilpillistä kilpailua koskevan Belgian lain soveltamista; millä tahansa hajuvesien jälleenmyyjällä voi olla intressi saattaa verkoston laillisuus kansallisen tuomioistuimen tutkittavaksi, joten Kruidvat ei erottunut riittävästi muista; lisäksi se, että kansallinen oikeudenkäynti oli aloitettu sellaisena ajankohtana, että Kruidvat saattoi noudattaa riidanalaisen päätöksen kumoamiskanteen vireillepanon määräaikaa, oli joka tapauksessa pelkkä sattuma. [8]

12. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi myös, ettei ollut osoitettu, että Givenchy tai Copardis olisi hyväksynyt kauppiaiden yhdistyksen Bellucon kanssa käydyn kirjeenvaihdon, ja ettei sitä voitu pitää jakeluverkostoon pääsyn epäämisenä. [9]

C *Kruidvatin kolmas väite*

13. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että vaikka riidanalaisen päätöksen pätevyys saattoi vaikuttaa kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan oikeusriidan ratkaisuun, kansallinen tuomioistuin voisi tarpeelliseksi katsoessaan kuitenkin käyttää perustamissopimuksen 177 artiklan mukaista ennakkoratkaisumenettelyä, joka takaa riittävän oikeussuojan. [10]

## III Valitusperusteet ja vaatimukset

14. Kruidvat on hakenut valituksella muutosta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen antamaan tuomioon. Se vaatii yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan tuomion ja tutkimaan valituksen sekä velvoittamaan komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Se esittää pääasiallisesti neljä perustelua tukeakseen ensimmäistä valitusperustettaan, joka perustuu siihen, että perustamissopimuksen 173 artiklaa on tulkittu ja sovellettu virheellisesti. Toisen valitusperusteensa tueksi Kruidvat esittää seitsemän perustelua, jotka koskevat sitä, että valituksenalainen tuomio on perustamissopimuksen 190 artiklan vastaisesti puutteellisesti perusteltu.

15. Kirjallisia ja suullisia huomautuksia ovat esittäneet myös komissio, Colipa ja Givenchy. Ne kaikki vaativat yhteisöjen tuomioistuinta jättämään valituksen osittain tutkimatta ja muilta osin hylkäämään sen perusteettomana sekä velvoittamaan Kruidvatin korvaamaan oikeudenkäyntikulut, väliintulijoiden oikeudenkäyntikulut mukaan luettuina.

8 — Tuomion 72—74 kohta.

9 — Tuomion 76 kohta.

10 — Tuomion 75 kohta.

A *Ensimmäinen valitusperuste: perustamissopimuksen 173 artiklan virheellinen tulkinta*

i) Osallistuminen järjestön kautta

16. Tämä väite jakautuu kolmeen osaan. Ensinnäkin Kruidvat väittää, että kun sitä on vaadittu osoittamaan, että se on aktiivisesti osallistunut Raad FGB:n lähettämän kirjeen laatimiseen, on ymmärretty väärin toimialakohtaisten etujärjestöjen tehtävä. Niiden pitäisi aina katsoa toimivan jäsentensä valtuuttamina. Kruidvat siteeraa yhdistetyissä asioissa AITEC ym. vastaan komissio annettua tuomiota, jonka mukaan eräs yhdistys oli "suojellut joidenkin jäsentensä etuja sääntöjensä mukaisilla valtuuksilla ilman, että nämä jäsenet olivat tätä vastustaneet". [11] Toiseksi Kruidvat väittää, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt nojautua Raad FGB:n ja Kruidvatin esittämien näkemysten väliseen oletettuun eroon, koska näkemykset eivät olleet ainakaan ristiriidassa keskenään. Tällaiset järjestöt ottavat yleisen kannan, jonka on oltava tasapainossa niiden kaikkien jäsenten edun kanssa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ottanut huomioon, ettei asetuksen N:o 17 19 artiklan 3 kohdan mukaisesti esitettyjen huomautusten sisältö voi ratkaista, mitä väitteitä voidaan myöhemmin esittää 173 artiklan nojalla. Kolmanneksi Kruidvat pyrkii Raad FGB:n kirjettä tarkastelemalla osoittamaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli väärässä katsoessaan, että Raad FGB:n ja Kruidvatin hakemuksessaan esittämät kannat olivat ristiriidassa keskenään.

17. Komissio väittää, että asetuksen N:o 17 mukainen hallinnollinen menettely menettäisi suuresti merkitystään, jos osapuolet, jotka eivät ole esittäneet huomautuksia, voisivat siitä huolimatta saattaa menettelyn seurauksena syntyneet päätökset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tutkittavaksi. Raad FGB olisi halutessaan voinut aloittaa oikeudenkäynnin samoilla perusteilla kuin asiassa AITEC. Colipa väittää, että Kruidvatin osallistumisen hallinnolliseen menettelyyn pitäisi olla yksilöitävissä ja erotettavissa Raad FGB:n osallistumisesta. Komissio ei pidä Raad FGB:n ja Kruidvatin kantojen välisiä eroja keskeisinä, koska edes täysin yhtenevät vaatimukset eivät olisi riittäneet erottamaan Kruidvatin asemaa muista, vaikka jätettäisiin ottamatta huomioon, että alankomaalaisen ammatillisen yhdistyksen on mahdotonta edustaa belgialaisen yrityksen etua. Näiden kantojen (perustavanlaatuisten) erojen arviointi on joka tapauksessa tosiasiakysymys, johon ei voida hakea valituksella muutosta. Givenchy lisää, että sen hyväksytyt jälleenmyyjät olivat myös Raad FGB:n jäseniä.

18. Voin heti alkuun todeta olevani yhtä mieltä komission ja Colipan kanssa siitä, että Kruidvatin kolmas väite, joka koskee Kruidvatin ja

11 — Yhdistetyt asiat T-447/93—T-449/93, AITEC ym. v. komissio, tuomio 6.7.1995 (Kok. 1995, s. II-1971, 62 kohta; jäljempänä asiassa AITEC annettu tuomio).

Raad FGB:n kantojen välistä eroa, on jätettävä tutkimatta. Vaikka asiakirjoissa olevien aineellisten eroavuuksien yksilöintiä ohjaa usein sovellettavan lainsäädännön perusteella tehtävä arviointi, johon voidaan hakea valittamalla muutosta, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi tässä tapauksessa mielestäni pääasiassa Kruidvatin todellista osallistumista, sikäli kuin sitä oli, Raad FGB:n komissiolle osoittamiin huomautuksiin, ja niiden kantojen ristiriitaisuus oli tosiseikkoja koskeva todiste. Kruidvatin kolmas väite koskee siten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tosiseikkojen toteamista tai arviointia, vaikka näistä ratkaisuista voidaan valittaa vain oikeuskysymyksiä koskevilta osin. [12] Kruidvat ei myöskään ole näyttänyt toteen, että todisteet olisi otettu vääristyneellä tavalla huomioon. [13]

ii) Copardisin kanne

19. Kruidvat toteaa, että nostaessaan kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa se oli jo osallisena Copardisin sitä vastaan nostamassa oikeudenkäynnissä, jossa se puolustuksekseen kyseenalaisti Givenchyn johtaman jakeluverkoston pätevyyden. Se arvostelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että tämä on jättänyt ottamatta huomioon asiassa Metro vastaan komissio annetun tuomion. [14] Se nojautuu erityisesti siihen, että julkisasiamies VerLoren van Themaat olisi kyseisessä tapauksessa selvästi hyväksynyt sen, että komissio olisi menettelyn aikana katsonut, että siviiliprosessin vireilläolo hakijan ja kartellin jäsenten kanssa päätöksentekohetkellä riittäisi yksilöimään hakijan siinä määrin, että hänen kanteensa on otettava tutkittavaksi. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muutti asioiden järjestyksen päinvastaiseksi pitäessään merkittävänä sitä, että kyseisen kanteen oli nostanut Copardis eikä Kruidvat, että se liittyi Belgian kilpailuoikeuteen, että kenellä tahansa hajuvesien jälleenmyyjällä olisi verrattavissa oleva intressi jakeluverkoston kyseenalaistamiseen ja että oli pelkästään sattumaa, että päätöksen tekemisen ajankohtana oli vireillä oikeudenkäynti, minkä vuoksi Kruidvat saattoi toimia 173 artiklan mukaisen määräajan kuluessa. Se on myös tulkinnut virheellisesti asiassa Cartier annettua tuomiota, [15] jonka mukaan kansallisen menettelyn lopputulos riippuu tämänkaltaisessa asiassa riidanalaisen päätöksen pätevyydestä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on lisäksi nojautunut virheellisesti siihen, että toisin kuin kantajat useissa aikaisemmissa tapauksissa, Kruidvat ei ollut pyytänyt päästä valikoivaan jakeluverkostoon, koska kansallisen riidan vireilläolo merkitsee yhtä suoraa yhteyttä. Copardisin kanteen ja riidanalaisen päätöksen välillä on Kruidvatin mukaan siten suora yhteys.

20. Komissio vastaa, että sellaisen yrityksen asema, jonka pääsy jakeluverkostoon evätään,

12 — Yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 51 artikla.

13 — Ks. asia C-53/92 P, Hilti v. komissio, tuomio 2.3.1994 (Kok. 1994, s. I-667, 10 ja 43 kohta) ja asia C-136/92 P, komissio v. Brazzelli Lualdi ym., tuomio 1.6.1994 (Kok. 1994, s. I-1981, 48 kohta). Periaatteen viimeaikaisesta soveltamisesta ks. asia C-55/97 P, AIUFFASS ja AKT v. komissio, määräys 6.10.1997 (Kok. 1997, s. I-5383).

14 — Asia 75/84, tuomio 22.10.1986 (Kok. 1986, s. 3021; jäljempänä asiassa Metro II annettu tuomio).

15 — Asia C-376/92, tuomio 13.1.1994 (Kok. 1994, s. I-15, 24 kohta).

on paljon suoremmassa yhteydessä sellaisen päätöksen pätevyyteen, jolla tämä järjestelmä on hyväksytty, ja ettei Kruidvatilla ollut koskaan ollut aikomusta pyrkiäkään hyväksytyksi jälleenmyyjäksi. Kansallinen tuomioistuin oli itse katsonut, ettei kysymys jakeluverkoston pätevyydestä ollut asiassa merkityksellinen. Päätöksellä ei myöskään ole vaikutusta Kruidvatin oikeuteen myydä Givenchyn tuotteita, koska päätös koskee ainoastaan Givenchyn ja sen jakeluverkoston jäsenten välistä sopimussuhdetta. Colipa tekee siten eron valikoivaa jakelua koskevien sopimusten "sisäisten" ja "ulkoisten" vaikutusten välille; ulkoiset vaikutukset kohdistuvat kaikkiin Givenchyn tuotteiden rinnakkaismyyjiin, joita yhteisöjen oikeuden kannalta katsoen eivät sido jakeluverkostoa koskevat sopimusoikeudelliset määräykset.

iii) Kilpailun vaikutusten virheellinen arviointi

21. Koska Kruidvat ostaa ja myy Givenchyn tuotteita, se on verkostoon hyväksyttyjen jälleenmyyjien kilpailija. Se väittää, että analogisesti sellaisen yrityksen kilpailijan aseman kanssa, joka saa valtiontukea, ja asioissa Cook vastaan komissio ja Matra vastaan komissio [16] annettujen tuomioiden perusteella asetuksen N:o 17 nojalla tehty komission päätös koskee sitä tästä syystä yhtä lailla erikseen kuin kantajia mainituissa asioissa, joissa päätös tehtiin perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan perusteella. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen siihen tekemän viittauksen osalta, ettei Kruidvat ollut esittänyt pyyntöä tulla hyväksytyksi valikoivaan jakeluverkostoon, Kruidvat siteeraa Copardisin kannetta sekä Bellucon kirjettä todisteina siitä, että Givenchy edustajineen oli hylännyt sen edeltä käsin. Lisäksi Kruidvat katsoo virheelliseksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamuksen, jonka mukaan riidanalainen päätös ei estä sitä suorittamasta hankintoja rinnakkaisilta markkinoilta kuten ennenkin. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt ottaa kantaa siihen, tekikö päätös hankinnat vaikeammiksi. Päätös merkitsee tosiasiassa, että Kruidvat voi suorittaa hankintoja vain jakeluverkoston ulkopuolelta. Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jättänyt ottamatta huomioon Kruidvatin väitteen, jonka mukaan jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä 21 päivänä joulukuuta 1988 annettu ensimmäinen neuvoston direktiivi 89/104/ETY [17] merkitsee sitä, että koska siinä on otettu käyttöön periaate, jonka mukaan oikeudet sammuvat yhteisön alueella eivätkä kansainvälisesti, se estää Kruidvatia suorittamasta hankintoja yhteisön ulkopuolelta. [18]

22. Kruidvat esittää tältä kannalta erityisen argumentin, joka koskee väitettyä ristiriitaa valituksen kohteena olevassa tuomiossa esitetyn näkemyksen ja yhdistetyissä asioissa Métropole télévision ym. vastaan komissio [19] annetussa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomiossa esitetyn näkemyksen

16 — Asia C-198/91, tuomio 19.5.1993 (Kok. 1993, s. I-2487, 24 kohta; jäljempänä asiassa Cook annettu tuomio) ja asia C-225/91, tuomio 15.6.1993 (Kok. 1993, s. I-3203, 18 kohta; jäljempänä asiassa Matra annettu tuomio).

17 — EYVL 1989, L 40, s. 1.

18 — Ks. julkisasiamies Jacobsin 29.1.1998 esittämä ratkaisuehdotus asiassa C-355/96, Silhouette International Schmied, tuomio 16.7.1998 (Kok. 1998, s. I-4802).

19 — Yhdistetyt asiat T-528/93, T-542/93, T-543/93 ja T-546/93, tuomio 11.7.1996 (Kok. 1996, s. II-649; jäljempänä asiassa Métropole annettu tuomio).

välillä. Mainitussa tapauksessa kumoamiskanne otettiin tutkittavaksi, vaikka kantajina olleista yrityksistä kaksi, jotka olivat asetuksen N:o 17 19 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja osapuolia, joita asia koskee, eivät olleet aktiivisesti osallistuneet hallinnolliseen menettelyyn.

23. Komissio korostaa 93 artiklan 2 kohtaa koskevaa oikeuskäytäntöä väittäessään, ettei Givenchyn jakeluverkoston hyväksyminen vaikuttanut olennaisesti Kruidvatin kilpailuasemaan. [20] Colipa lisää, että asioissa Matra ja Cook annetut tuomiot koskivat oikeudenkäynnin aloittamatta jättämistä koskevista päätöksistä nostettuja kumoamiskanteita, ja että mainittu menettelyllisten oikeuksien epääminen koski asianosaisia erikseen. Komissio väittää, että kysymys päätöksen vaikutuksista Kruidvatin hankintoihin on tosiasiakysymys. Bellucon kirjettä ei voida pitää Kruidvatin jakeluverkostoon pääsyn epäämisenä, koska Kruidvatilla ei ollut aikomusta pyrkiäkään kyseiseen jakeluverkostoon. Tutkittavaksi ottamista koskeva päätös asiassa Métropole annetussa tuomiossa oli virheellinen.

24. Colipan mukaan olisi yhteensovitettava toisaalta komission ja päätöksen adressaattien oikeusvarmuutta koskeva intressi, ja toisaalta sellaisten ulkopuolisten, joita asia koskee, intressi saada mahdollisuus suojata omia intressejään. Näitä intressejä voidaan suojata siten, että asianomaiset henkilöt osallistuvat hallinnolliseen menettelyyn. Kansallisen oikeudenkäyntimenettelyn yhteydessä on myös mahdollista esittää ennakkoratkaisupyyntö. Direktiivin 89/104/ETY vaikutus voidaan jättää ottamatta huomioon, koska direktiivi on täytäntöönpantu Benelux-maissa vasta 1.1.1996.

iv) Riittävän oikeussuojan puuttuminen

25. Viimeisessä 173 artiklaa koskevassa väitteessään Kruidvat katsoo virheelliseksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kannan, jonka mukaan mahdollisuus käyttää perustamissopimuksen 177 artiklan mukaista ennakkoratkaisumenettelyä takaa riittävän oikeussuojan. Kruidvat viittaa julkisasiamies Jacobsin asiassa Extramet Industrie vastaan neuvosto [21] antamaan ratkaisuehdotukseen ja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin pystyy erityisen hyvin arvioimaan monimutkaisia oikeus- ja tosiasiakysymyksiä suorissa kanteissa, että kansalliset tuomioistuimet eivät voi arvioida komission päätösten pätevyyttä, että kansallinen oikeudenkäynti viivästyy ja että yhteisöjen tuomioistuin voi arvioida vain sille esitettyjä täsmällisiä seikkoja.

20 — Asia 169/84, Cofaz ym. v. komissio, tuomio 28.1.1986 (Kok. 1986, s. 391; jäljempänä asiassa Cofaz annettu tuomio).

21 — Asia C-358/89, tuomio 16.5.1991 (Kok. 1991, s. I-2501, 73 ja 74 kohta; jäljempänä asiassa Extramet annettu tuomio).

26. Komissio esittää vastaväitteen, jonka mukaan yhteisöjen tuomioistuin katsoi epäsuorasti asiassa TWD Textilwerke Deggendorf antamassaan tuomiossa [22] 177 artiklan mukaisen menettelyn antaman suojan riittäväksi yrityksille, joita päätös ei koske suoraan ja erikseen.

B *Toinen valitusperuste: 190 artiklan rikkominen*

27. Kruidvat väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomiossa loukataan kaikkia tuomioistuimia velvoittavaa yleistä periaatetta, jonka mukaan tuomioistuimella on velvollisuus perustella päätöksensä ja erityisesti julkituoda syyt, joiden vuoksi se on jättänyt hyväksymättä sen käsiteltäväksi nimenomaisesti saatetun valituksen. [23]

i) Kruidvatin ensimmäinen väite: selittämättömät ristiriitaisuudet aikaisemman oikeuskäytännön kanssa

28. Kruidvat väittää, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ole perustellut tuomionsa ja kolmen aikaisemman tuomion välisiä epäjohdonmukaisuuksia. Kruidvatin mukaan tuomio on ensinnäkin ristiriidassa asiassa AITEC annetun tuomion kanssa, koska siinä vaaditaan, että yhdistyksen jäsenet ovat hyväksyneet yhdistyksen osallistumisen hallinnolliseen menettelyyn tai pyytävät sitä osallistumaan siihen, jotta menettelyä seuraavan päätöksen voidaan katsoa koskevan niitä erikseen. [24] Toiseksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen väite, jonka mukaan kansallinen oikeudenkäyntimenettely on kaukaisemmassa yhteydessä valikoivaa jakeluverkostoa koskevaan komission päätökseen kuin jakeluverkostoon pääsyä koskevan hakemuksen hylkäävä päätös, [25] ei ole johdonmukainen asiassa Cartier annetun tuomion kanssa. Kolmanneksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jättänyt ottamatta huomioon aikaisemman asiassa Métropole antamansa tuomion katsoessaan, ettei Kruidvat erottunut markkinoiden muista toimijoista. [26]

ii) Kruidvatin toinen väite: perustelujen muut virheellisyydet

29. Kruidvat katsoo, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ole riittävästi perustellut päätelmäänsä, jonka mukaan Kruidvatin ja Raad FGB:n kannan välillä oli merkittäviä eroja, [27] eikä se ole ottanut huomioon Kruidvatin asemaa Alankomaiden "ehdottomasti parhaana" ylellisyyshajuvesien myyjänä katsoessaan, ettei Kruidvat eroa muista markkinoilla toimivista taloudellisista toimijoista, [28] eikä vastannut Kruidvatin väitteisiin, joiden

22 — Asia C-188/92, tuomio 9.3.1994 (Kok. 1994, s. I-833).

23 — Asia C-283/90 P, Vidrányi v. komissio, tuomio 1.10.1991 (Kok. 1991, s. I-4339, 29 kohta).

24 — Asiassa Kruidvat annettu tuomio, 64 ja 76 kohta.

25 — Asiassa Kruidvat annettu tuomio, 73 ja 74 kohta.

26 — Asiassa Kruidvat annettu tuomio, 69 ja 70 kohta.

27 — 65 kohta.

28 — 1 ja 70 kohta.

mukaan ennakkoratkaisumenettely ei takaa Kruidvatille riittävää oikeussuojaa jakeluverkostoa koskevassa kansallisessa oikeudenkäynnissä, [29] eikä se ole käsitellyt direktiivin 89/104/ETY vaikutusta Kruidvatin mahdollisuuteen jatkossakin tehdä hankintoja jakeluverkoston ulkopuolelta huolimatta siitä, että suullisessa käsittelyssä esitettiin tätä koskevia todisteita. [30]

30. Komissio, Colipa ja Givenchy katsovat yksimielisesti, etteivät Kruidvatin toiseen valitusperusteeseen liittyvät väitteet tuo aineelliselta kannalta mitään lisää sen ensimmäiseen valitusperusteeseen liittyviin väitteisiin.

## IV Kruidvatin valitusperusteiden erittely

### A *Ensimmäinen valitusperuste: 173 artiklan virheellinen tulkinta*

31. Asiassa Plaumann vastaan komissio annettu yhteisöjen tuomioistuimen tuomio [31] on lähtökohtana pyrittäessä ratkaisemaan, koskeeko päätös perustamissopimuksen 173 artiklassa tarkoitetulla tavalla erikseen muita kuin sitä, jolle se on osoitettu. Käsitteen "toinen henkilö" merkityksen osalta yhteisöjen tuomioistuin on puoltanut "mahdollisimman laajaa tulkintaa". [32] On selvää, että oikeus kanteen nostamiseen 173 artiklassa määrätyin edellytyksin on kaikilla luonnollisilla henkilöillä ja oikeushenkilöillä. [33]

32. Toisaalta yhteisöjen tuomioistuimen kanta siitä, koskeeko päätös asianomaista erikseen, on säilynyt johdonmukaisena ja tulkinta melko suppeana erityisesti päätöksiin liittyviä taloudellisia vaikutuksia koskevien vaatimusten osalta. Yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa Plaumann antamassaan tuomiossa myöhemmin usein toistetulla tavalla seuraavaa:

"Jotta päätöksen voidaan katsoa koskevan erikseen muita kuin niitä, joille se on osoitettu, sillä on vaikutettava niiden oikeudelliseen asemaan niille ominaisten tiettyjen erityisten ominaisuuksien tai sellaisen tosiasiallisen tilanteen takia, jonka perusteella nämä erotetaan kaikista muista ja yksilöidään ne samalla tavalla kuin se, jolle päätös on osoitettu". [34]

29 — 75 kohta.

30 — 71 kohta.

31 — Asia 25/62, tuomio 15.7.1963 (Kok. 1963, s. 197; Kok. Ep. I, s. 181; jäljempänä asiassa Plaumann annettu tuomio).

32 — Tuomion s. 222, Kok. Ep. I, s. 185.

33 — Mukaan saatetaan lukea yhdistykset, jotka eivät ole oikeushenkilöitä, kuten asiassa 191/82, Fediol v. komissio, tuomio 4.10.1983 (Kok. 1983, s. 2913; jäljempänä asiassa Fediol annettu tuomio); tämä ongelma ratkaistaan soveltamalla "teoriaa järjestön todellisesta asemasta tai todellisista tehtävistä": ks. julkisasiamies Rozèsin ratkaisuehdotus s. 2939. Katso myös asia 135/81, Groupement des Agences de Voyages v. komissio, tuomio 28.10.1982 (Kok. 1982, s. 3799, 8—11 kohta).

34 — Ks. edellä alaviitteessä 31 mainittu tuomio.

33. Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa tuomionsa 62 kohdassa, edellä mainittu on edelleen vakiintunutta oikeuskäytäntöä. Pelkkä aktiivinen toiminta kyseisillä markkinoilla ei taloudellisille intresseille aiheutuneeseen vakavaan vahinkoon yhdistettynäkään ole osoitus siitä, että päätös koskisi asianomaista henkilöä erikseen. Erottuminen kaikista muista henkilöistä on välttämätön edellytys. [35] Tarkastelen seuraavaksi yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöä sekä viimeaikaista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, joka koskee hakijoiden erottumista muista heidän suoran tai valtuutukseen perustuvan osallistumisensa perusteella hallinnollisessa menettelyssä, joka johtaa riidanalaisen päätöksen hyväksymiseen. Tarkoituksena on vastata Kruidvatin valitusperusteen ensimmäiseen osaan, mutta sillä on merkitystä myös valitusperusteen kolmanteen osaan vastaamisen kannalta.

i) Kruidvatin ensimmäinen väite: osallistuminen järjestön kautta

34. Yhteisöjen tuomioistuin on yhä enenevässä määrin tunnustanut, että päätös koskee erikseen niitä, jotka osallistuvat aktiivisesti päätösten hyväksymiseen johtaviin hallinnollisiin menettelyihin kilpailuoikeuden, valtiontukien ja polkumyynnin aloilla, tai että ne erottuvat muista. Asiassa Metro vastaan komissio annetussa tuomiossa [36] kumoamiskanne otettiin tutkittavaksi, koska oli näytetty toteen, että kantaja oli tehnyt komissiolle asetuksen N:o 17 3 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaisesti kantelun, joka oli johtanut valituksenalaiseen päätökseen, sekä esittänyt tälle kirjallisia huomautuksia ja saanut aikaan muutoksia jakelujärjestelmään, jonka se kyseenalaisti ja johon sitä ei edelleenkään hyväksytty. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että kanne oli otettava tutkittavaksi kahdesta toisiinsa liittyvästä mutta kuitenkin erillisestä syystä: koska luonnollisilla henkilöillä ja *oikeushenkilöillä on oikeus tehdä kantelu* asetuksen N:o 17 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti, oli "hyvän oikeudenkäytön sekä perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan asianmukaisen soveltamisen mukaista", että mainituilla henkilöillä "on käytettävissään, *jos heidän vaatimukseensa ei kokonaan tai osittain suostuta*, muutoksenhakukeino laillisten etujensa suojelemiseksi". [37] Yhteisöllä on intressi saada mahdollisimman tarkat ja täsmälliset tiedot hallinnollisessa menettelyssä, joka johtaa jonkin toimielimen päätökseen, ja tämä yhteisön intressi on läheisesti sopusoinnussa niiden henkilöiden intressien suojelun kanssa, jotka pystyvät antamaan nämä tiedot. Henkilö, *joka on osallisena* päätöksentekomenettelyssä, erottuu tämän johdosta markkinoiden muista toimijoista, koska päätös koskee sitä erikseen.

35. Vakiintuneen käsityksen mukaan toimenpiteen, joka vaikuttaa tietyn henkilö- tai

35 — Ks. esim. yhdistetyt asiat 10/68 ja 18/68, Eridania ym. v. komissio, tuomio 10.12.1969 (Kok. 1969, s. 459) ja asia 206/87, Lefebvre Frère et Soeur v. komissio, tuomio 14.2.1989 (Kok. 1989, s. 275).

36 — Asia 26/76, tuomio 25.10.1977 (Kok. 1977, s. 1875; jäljempänä asiassa Metro I annettu tuomio). Ks. myös asia 210/81, Demo-Studio Schmidt v. komissio, tuomio 11.10.1983 (Kok. 1983, s. 3045, 14 ja 15 kohta; jäljempänä asiassa Demo-Studio Schmidt annettu tuomio) ja edellä mainitun asiassa Cartier annetun tuomion 22 kohta.

37 — Ks. edellä alaviitteessä 36 mainitun asiassa Metro I annetun tuomion 13 kohta. Kursivointi tässä.

yritysryhmän yleisiin intresseihin, ei voida katsoa koskevan erikseen tätä yhdistystä henkilö- tai yritysryhmän edustajana. [38] On kuitenkin selvää, että sellaisia henkilöitä tai yrityksiä, joita asia koskee, edustavien järjestöjen osallistuminen saattaa hyvinkin palvella yhteisön intressiä saada täydelliset ja tarkat tiedot hallinnollisen menettelyn aikana. Niiden oikeus osallistua tiettyihin hallinnollisiin menettelyihin käy nimenomaisesti tai implisiittisesti ilmi yhteisön lainsäädännöstä. [39] Kauppiaiden tai tuottajien järjestöjen aktiivinen osallistuminen voi näet olla prosessiekonomisista syistä jopa parempi vaihtoehto, koska tällaisilla järjestöillä saattaa olla paremmat tiedot ja asiantuntemus avustaa yhteisön toimielinten suorittamissa tutkimuksissa, minkä johdosta vältetään tarpeettomia ja epätaloudellisia päällekkäisyyksiä. [40] Tällaisten hallinnollisten menettelyjen seurauksena syntyvien yhteisön toimenpiteiden katsotaan koskevan tällaisia järjestöjä erikseen, kun asiassa Metro I annetun tuomion päätelmiä tulkitaan laajasti. Asiassa Fediol annetussa tuomiossa [41] Fédération de l'industrie de l'huilerie de la CEE oli tehnyt polkumyyntiä koskevaa tutkimusta edeltävän valituksen. Yhteisöjen tuomioistuin totesi olevan selvää, "että *valittajille* on tunnustettava kanneoikeus silloin, kun väitetään, että yhteisön viranomaiset ovat laiminlyöneet valittajille nimenomaisesti [asetuksessa N:o 3017/79] annetut oikeudet" kuten "valitusoikeuden [ja] siihen liittyvän oikeuden saattaa valitus komission asianmukaisen tutkimuksen kohteeksi". [42] Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että "valittajille on perustamissopimuksen 164 ja 173 artiklan perustana olevien periaatteiden mukaisesti annettava oikeus vaatia —— sellaista tuomioistuinvalvontaa, joka vastaa yhteisön toimielimille kyseisellä alalla varatun toimivallan laatua". [43] Tästä seuraa, että "valittajilta ei voida —— evätä oikeutta esittää tuomioistuimelle kaikkia sellaisia tietoja, joiden avulla voidaan selvittää, onko komissio noudattanut asetuksessa (ETY) N:o 3017/79 valittajille myönnettyjä menettelyllisiä takeita". [44] On tietenkin huomattava, että asiassa Fediol kumoamiskanteen nostajana ja valittajana hallinnollisessa menettelyssä oli sama järjestö, joten kyseisessä tapauksessa ei ollut kyse eri henkilöistä ja intresseistä kuten nyt käsiteltävänä olevassa asiassa.

36. Samoin voidaan sanoa asiasta Van der Kooy, joka on jälkimmäinen kahdesta merki-

38 — Yhdistetyt asiat 16/62 ja 17/62, Confédération nationale des producteurs de fruits et légumes ym. v. neuvosto, tuomio 14.12.1962 (Kok. 1962, s. 901, erityisesti s. 919; Kok. Ep. I, s. 145) ja asia 250/81, Greek Canners' Association ym. v. komissio, tuomio 7.10.1982 (Kok. 1982, s. 3535).

39 — "Jokaisen sellaisen yhdistyksen, joka ei ole oikeushenkilö ja joka toimii yhteisön tuottajan lukuun, ja jolle aiheutuu vahinkoa tai uhkaa polkumyynnillä tai vientituella tapahtuvan tuonnin johdosta", oikeus tehdä komissiolle kirjallinen valitus on myönnetty polkumyynnillä tai vientituella muista kuin Euroopan talousyhteisön jäsenvaltioista tapahtuvalta tuonnilta suojautumisesta 5 päivänä huhtikuuta 1968 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 459/68 (EYVL L 93, s. 1), joka on sittemmin korvattu polkumyynnillä tai vientituella muista kuin Euroopan talousyhteisön jäsenvaltioista tapahtuvalta tuonnilta suojautumisesta 11 päivänä heinäkuuta 1988 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2423/88 (EYVL L 209, s. 1). Tämän oikeuden käyttäminen, sellaisena kuin se on määritelty polkumyynnillä tai vientituella muista kuin Euroopan talousyhteisön jäsenvaltioista tapahtuvalta tuonnilta suojautumisesta 20 päivänä joulukuuta 1979 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3017/79 (EYVL L 339, s. 1) 5 artiklan 1 kohdassa, on perustana yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Fediol antamassa tuomiossa, jota käsittelen seuraavaksi. Yhdistyksille myönnetään implisiittisesti oikeus aloittaa asetuksen N:o 17 mukainen hallinnollinen menettely "luonnollisina henkilöinä tai oikeushenkilöinä, jotka väittävät itsellään olevan 3 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettu oikeutettu intressi", tai 19 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuina "sellaisina ulkopuolisina, joita asia koskee".

40 — Ks. julkisasiamies Sir Gordon Slynnin esittämä ratkaisuehdotus yhdistetyissä asioissa 67/85, 68/85 ja 70/85, Van der Kooy ym. v. komissio, tuomio 2.2.1988 (Kok. 1988, s. 219, erityisesti s. 246; jäljempänä asiassa Van der Kooy annettu tuomio) sekä asiassa AITEC annetun tuomion 60 kohta.

41 — Edellä mainittu tuomio.

42 — Tuomion 28 kohta, kursivointi tässä. Ks. lisäksi hallinnollisen menettelyn aloittamista koskevan oikeuden osalta jäljempänä asioissa Cook ja Matra annettuja tuomioita koskevaa tarkastelua.

43 — Alaviitteessä 33 mainittu asia Fediol, tuomion 29 kohta.

44 — Alaviitteessä 33 mainittu asia Fediol, tuomion 30 kohta.

tyksellisestä asiasta, joissa komission päätöksestä, jossa todettiin yksityisen yhtiön NV Nederlandse Gasunien, josta 50 prosenttia on Alankomaiden valtion hallussa, noudattamien maakaasutariffien olevan lainvastaista valtiontukea, nostettiin kanne. Landbouwschap oli ensinnäkin se elin, joka sääntöjen mukaan vastasi kaasutariffeja koskevista neuvotteluista ja sopimusten tekemisestä Gasunien kanssa tuottajajärjestöjen nimissä ja oli näiden sopimusten toinen osapuoli; toiseksi se osallistui tässä ominaisuudessaan aktiivisesti perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaiseen hallinnolliseen menettelyyn. Vaikka julkisasiamies Sir Gordon Slynn esitti, ettei Landbouwschap tarvinnut 173 artiklassa tarkoitettua asiavaltuutta voidakseen toimia jäsentensä etujen puolustamiseksi, koska nämä saattoivat toimia omissa nimissään henkilöinä, joihin kyseinen päätös vaikutti, yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että tämä päätös koski sitä suoraan ja erikseen näiden kahden seikan yhdistymisen vuoksi. [45]

37. Asiassa Timex vastaan neuvosto ja komissio [46] yhteisöjen tuomioistuin tutki yksittäisen yrityksen asemaa tilanteessa, jossa polkumyynnin vastaisen hallinnollisen menettelyn oli aloittanut järjestö, jonka jäsen yritys oli. Timex Corporation vaati kumottavaksi sellaista polkumyynnin vastaista toimenpidettä, joka oli toteutettu British Clock and Watch Manufacturers' Associationin, jonka jäsen se oli, valituksen perusteella. Ilmeni kuitenkin, että järjestö oli ryhtynyt toimenpiteisiin vasta komission hylättyä Timexin tekemän aiemman valituksen sen vuoksi, että sen tekijänä oli ainoastaan yksi tuottaja. Yhteisöjen tuomioistuin hyväksyi todisteena siitä, että toimenpide koski Timexia erikseen, myös sen, että kantajaa oli kuultu hallinnollisessa menettelyssä, että menettelyn kulku määräytyi suurelta osin kantajan huomautusten perusteella ja että polkumyyntitulli oli vahvistettu ottaen huomioon polkumyynnistä Timexille aiheutuneet vaikutukset. [47] Riidanalainen toimenpide siis "perustui kantajan omaan tilanteeseen". [48] Asiassa Fediol annetussa tuomiossa vakiinnutettu periaate, joka koski valittajille asetuksessa N:o 3017/79 myönnettyjen menettelyllisten takeiden suojelua, tuli siten sovellettavaksi. [49]

38. Kahdesta edellä mainituista Alankomaiden maakaasua koskevista tapauksista aikaisempi oli Cofaz, [50] joka on esimerkki perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaiseen hallinnolliseen menettelyyn osallistuneen järjestön jäsenyrityksistä, jotka ovat menestyksellisesti vedonneet asiavaltuuteensa voidakseen nostaa kumoamiskanteen. Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio on epäselvä siltä osin, miten laajalti kantajan jäsenyritykset olivat osallistuneet tähän menettelyyn. Sekä tuomiossa että julkisasiamies VerLoren van Themaatin ratkaisuehdotuksessa lausutaan, että yksi toimialajärjestöistä, Syndicat Professionnel de l'Industrie des Engrais Azotés, oli tehnyt komissiolle valituksen etuustariffijär-

45 — Toisena esimerkkinä valittajina olevien yhdistysten asiavaltuudesta nostaa valtiontukia koskeva kumoamiskanne 173 artiklan nojalla, ks. asia C-313/90, CIRFS ym. v. komissio, tuomio 24.3.1993 (Kok. 1993, s. I-1125, 29 ja 30 kohta; jäljempänä asiassa CIRFS annettu tuomio).

46 — Asia 264/82, tuomio 20.3.1985 (Kok. 1985, s. 849; jäljempänä asiassa Timex annettu tuomio).

47 — Alaviitteessä 46 mainittu asia, tuomion 13—15 kohta.

48 — Alaviitteessä 46 mainittu asia, tuomion 15 kohta.

49 — Alaviitteessä 46 mainittu asia, tuomion 16 kohta.

50 — Mainittu alaviitteessä 20.

jestelmän soveltamisesta maakaasun toimituksiin. Mainitun järjestön tarkoituksena oli ranskalaisten typpilannoitteiden valmistajien etujen suojelu. Suullista käsittelyä varten laaditusta kertomuksesta ilmenee, että järjestö toteutti kaikki käytännön vaiheet hallinnollisessa menettelyssä, vaikka siinä todetaan myös, kuten tuomiossakin, että järjestö oli tehnyt valituksen "muun muassa kantajien nimissä". [51] Jäljempänä tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin käsittelee tätä yksinkertaisesti kantajien "tekemänä" valituksena [52] ja toteaa sen jälkeen, että kantajat "ovat komission kehotuksesta esittäneet sille huomautuksia 93 artiklan 2 kohdan nojalla". Toisaalta julkisasiamies katsoi kaiken tämäntyyppisen toiminnan olevan lähtöisin järjestöstä. Lopuksi on huomattava, että vaikka valittajat olivat väittäneet, että komissio "oli ollut tiiviissä yhteydessä" siihen ja että se "tiedotti niille päätöksestään jo ennen kuin se oli annettu samassa muodossa tiedoksi Alankomaiden hallitukselle", suullista käsittelyä varten laaditussa kertomuksessa, ratkaisuehdotuksessa ja tuomiossa on mainittu ainoastaan komission ja yhdistyksen välinen kirjeenvaihto. Yhteisöjen tuomioistuin katsoo, että valittajat ovat saaneet päätöksestä tiedon "toimialajärjestön välityksellä". [53]

39. Mainittujen yksityiskohtien epäselvyydestä huolimatta on mahdollista tehdä joitain päätelmiä yhteisöjen tuomioistuimen päättelystä asiassa Cofaz annetussa tuomiossa, joka on läheisimmin yhteydessä käsiteltävänä olevaan asiaan. Ensinnäkin yhteisöjen tuomioistuin siteerasi asioissa Metro I, Fediol ja Demo-Studio Schmidt annettuja tuomioita, joihin olen jo viitannut ja jotka yhteisöjen tuomioistuimen mukaan osoittavat, että "silloin, kun asetuksessa myönnetään valituksen tehneille yrityksille sellaisia menettelyllisiä takeita, joiden nojalla ne voivat vaatia komissiota toteamaan yhteisön sääntöjen rikkomisen, näillä yrityksillä on oltava käytettävissään oikeussuojatie oikeutettujen intressiensä suojelemiseksi". [54] Toiseksi yhteisöjen tuomioistuin lisäsi valittajien ja Timexin aseman toisiinsa rinnastaen, että "tällaisessa tilanteessa on tarkasteltava osuutta, joka yrityksellä on ollut oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä", [55] erityisesti valittajana ja koska menettelyn kulku oli suurelta osin määräytynyt sen huomautusten perusteella. Kolmanneksi yhteisöjen tuomioistuin sovelsi kilpailuasiassa Metro I ja polkumyyntiin liittyvässä asiassa Timex esittämäänsä päättelyä — molemmilla aloilla menettelyllisistä takeista säädetään asetuksella — komission perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan nojalla tekemään tutkimukseen, sillä kyseisessä määräyksessä "tunnustetaan yleisellä tasolla, että yrityksillä, joita asia koskee, on mahdollisuus esittää huomautuksensa komissiolle, mutta ei kuitenkaan täsmennetä tämän mahdollisuuden sisältöä". [56] Tämän mahdollisuuden edellytyksenä oli kuitenkin, että niiden yritysten, joita asia koskee, markkina-asemaan on "huomattavasti vaiku-

51 — Alaviitteessä 20 mainittu asia, tuomion 3 kohta.

52 — Alaviitteessä 20 mainittu asia, tuomion 26 kohta.

53 — Alaviitteessä 20 mainittu asia, tuomion 9 kohta.

54 — Alaviitteessä 20 mainittu asia, tuomion 23 kohta.

55 — Alaviitteessä 20 mainittu asia, tuomion 24 kohta.

56 — Alaviitteessä 20 mainittu asia, tuomion 25 kohta. Saman päättelyn, sellaisena kuin sitä on kehitelty myöhemmin asioissa Cook ja Matra annetuissa tuomioissa, on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin asiassa T-3/93, Air France v. komissio, 24.3.1994 antamassaan tuomiossa (Kok. 1994, s. II-121, 81 kohta; jäljempänä asiassa Air France annettu tuomio) laajentanut koskemaan yrityskeskittymiä, joita säännellään yrityskeskittymien valvonnasta 21 päivänä joulukuuta 1989 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 4064/89 (EYVL L 395, s. 1), vaikka sitä näytetään tässä tapauksessa poikkeuksellisesti sovelletun välittömän eikä erillisen intressin vahvistamiseen.

tettu". Neljänneksi Cofaz oli, toisin kuin Timex, valittajan asemassa. [57]

40. Käsiteltävänä olevaa asiaa varten tarkastelen mainitun oikeuskäytännön valossa sitä vaikutusta, joka toimialajärjestöjen osallistumisella kanteen kohteena olevien päätösten hyväksymiseen johtaviin hallinnollisiin menettelyihin, kuten asetuksen N:o 17 sekä polkumyyntiä ja valtiontukia koskevan lainsäädännön sekä perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisiin menettelyihin, on näiden toimialajärjestöjen jäseninä olevien yritysten asiavaltuuteen. Jäljempänä käsittelen vastauksena Kruidvatin kolmanteen väitteeseen tämän ja myöhemmän oikeuskäytännön valossa sitä, onko osallistuminen suoraan tai valtuutetun kautta sen välttämätön edellytys, että yrityksillä, joita asia koskee ja joilla siten oli oikeus osallistua menettelyyn, on oikeus riitauttaa tällaiset päätökset.

41. Toimialayhdistysten tai -järjestöjen aktiivisen osallistumisen selvät hallinnolliset edut, joihin olen jo viitannut, puhuvat sen puolesta, ettei yhteisöjen tuomioistuimen pitäisi pitää tällaisten järjestöjen jäsenten nimenomaista osallistumista erillisen intressin edellytyksenä. Tällainen vaatimus olisi vastoin prosessiekonomian periaatetta, koska työmäärä kaksinkertaistuisi. Mikäli yhdistys on selvästi toiminut yksilöityjen yritysten tai tuottajien puolesta, käyttänyt niiden toimittamaa aineistoa, järjestänyt kokouksia tai sallinut niiden osallistumisen niihin tai muulla tavoin ottanut ne mukaan menettelyyn, niiden pitäisi katsoa osallistuneen menettelyyn. Huolimatta julkisasiamies VerLoren van Themaatin tätä koskevista varauksista [58] en katso olevan perusteltua tehdä eroa hallinnolliseen menettelyyn osallistuneiden välille sillä perusteella, ovatko ne muodollisesti valittajia. [59] Kaikissa tapauksissa tulisi etsiä merkkejä todellisesta osallistumisesta.

42. Lisäksi asiassa Plaumann annetun yhteisöjen tuomioistuimen tuomion ensimmäinen osa puhuu käsitteen "toinen henkilö" laajan tulkinnan puolesta. Kyseisessä asiassa kumottavaksi vaadittu päätös oli osoitettu jäsenvaltiolle, ja komissio väitti, ettei sitä ollut osoitettu "toiselle henkilölle". Käsiteltävänä olevassa valituksessa riidanalainen päätös on kiistatta osoitettu toiselle henkilölle, nimittäin Givenchylle; tältä osin nyt kyseessä oleva valitus on vastakohta asialle Plaumann. Kuitenkin yhteisöjen tuomioistuimen tarkoitus

57 — Tämä oli selvästi myös julkisasiamiehen kanta. Vaikka hän varoitti asiavaltuuden laajentamisesta "niiden ulkopuolisten, joita asia koskee ja jotka ovat tehneet valituksen" ulkopuolelle, hän katsoi kyseisten kantajien täyttävän tämän edellytyksen; ks. ratkaisuehdotuksen s. 405 ja 407. Ks. myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen edellä mainitussa asiassa AITEC annetun tuomion 59 kohdassa tekemä huomautus, jonka mukaan eräät yritykset, joiden kilpailuasema oli mainittu niiden toimialan järjestöjen huomautuksissa perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisessa hallinnollisessa menettelyssä, ilman että nämä olisivat sitä vastustaneet, "ovat osallistuneet hallinnolliseen menettelyyn Confindustrian ja AITECin välityksellä".

58 — Edellä mainitussa asiassa Cofaz annetun julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksen s. 405.

59 — Tämä päätelmä on johdettavissa myös yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Timex antamasta tuomiosta sekä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa AITEC antamasta tuomiosta.

sen omaksuessa "mahdollisimman laajan tulkinnan" oli, ettei "perustamissopimuksen määräyksiä, jotka koskevat yksityisten kanneoikeutta, saa tulkita suppeasti". [60] Sovellettaessa tätä periaatetta nyt esillä olevaan tapaukseen, jossa yritys uskoi intressiensä suojelemisen toimialajärjestölle, päättelen, että näyttö vähäisestäkin osallistumisesta riittäisi osoittamaan, että järjestön jäsenenä oleva yritys oli osallistunut menettelyyn yhdistyksen kautta ja täytti erillisen intressin vaatimuksen kaikkien kanteen kohteena olevien päätösten osalta. Kruidvat menee kuitenkin pitemmälle väittäessään, ettei ole välttämätöntä osoittaa minkäänlaista osuutta Raad FGB:n asiassa lähettämän kirjeen laatimiseen tai kirjeen hyväksymistä; Kruidvatin mukaan pelkkä Raad FGB:n jäsenyys näet riittää. Olen eri mieltä. Siltä osin kuin vaaditaan jonkinlaista osallistumista hallinnolliseen menettelyyn, katson, että muiden hakijan muista erottavien tekijöiden puuttuessa on välttämätöntä soveltaa joitakin rajoja ainakin väärinkäytön mahdollisuuden välttämiseksi. Pelkkä kuuluminen esimerkiksi kansalliseen tai monikansalliseen kauppakamariin saattaisi avata oven niin laajalti, että käsite "erillinen intressi" menettäisi merkityksensä ja 173 artikla menettäisi oikeusvarmuuden kannalta merkittävän tehtävänsä määritellä laillisuusvalvontaa koskevan oikeuden laajuuden.

43. Tämä näkökanta on täysin yhdenmukainen asioissa Timex ja Cofax annettujen yhteisöjen tuomioistuimen tuomioiden kanssa sekä asiassa AITEC annetun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion kanssa. Asiassa Timex Timex Corporation oli esittänyt omat huomautuksensa mutta oli selvästi myös toimialaa edustavan yhdistyksen tekemän valituksen tekijä. Asiassa Cofax kantajina olleet yritykset olivat niin läheisessä yhteydessä valittajana olleeseen yhdistykseen, että vaikuttaa siltä, että ne voidaan rinnastaa niihin.

44. Asiassa AITEC antamassaan tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että kantajana ollut yhdistys oli osallistunut perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaiseen hallinnolliseen menettelyyn ja oli samalla "suojellut joidenkin jäsentensä etuja sääntöjensä mukaisten valtuuksien perusteella ilman, että nämä jäsenet olivat tätä vastustaneet". [61] Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli kuitenkin jo katsonut kyseisten jäsenten osalta, jotka oli nimenomaisesti mainittu AITECin komissiolle osoittamissa huomautuksissa, että riidanalainen päätös koski tämän vuoksi niitä erikseen. [62] Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ilmeisesti pyrki ainoastaan vahvistamaan, että vastoin yleistä kieltoa, jonka mukaan toimialaa edustavat yhdistykset eivät saa nostaa kumoamiskanteita jäsentensä yleisten ja eriytymättömien etujen puolustamiseksi, AITECin voitiin katsoa tulleen joidenkin jäsentensä tilalle, jotka olisivat itse voineet nostaa tutkittavaksi ottamisen edellytykset täyttävän kanteen. Tällaisella kollektiivisella kanteella on prosessu-

60 — S. 222.

61 — Edellä alaviitteessä 11 mainittu asia, tuomion 62 kohta.

62 — Alaviitteessä 11 mainittu asia, tuomion 58 ja 59 kohta.

aalisia etuja. [63] Se, että toimialaa edustava yhdistys edustaa kaikkia jäseniään ilman, että nämä olisivat esittäneet vastustustaan hallinnollisessa menettelyssä, ei kuitenkaan erota minkään jäsenenä olevan yrityksen asemaa muista, ellei ole jotain yksilöivää lisänäyttöä, joko yhdistyksen esittämissä huomautuksissa olevaa viittausta jäsenyritykseen tai konkreettista osoitusta siitä, että tämä olisi pyytänyt yhdistystä esittämään kantansa, hyväksynyt sen tai avustanut sen laadinnassa.

45. Näiden toteamusten valossa katson, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tutkinut laajan tulkinnan hengessä todisteet Kruidvatin osallistumisesta komission päätöksentekomenettelyyn Raad FGB:n kautta ennen päätymistään johtopäätökseen, jonka mukaan "sen seikan, että Raad FGB osallistui hallinnolliseen menettelyyn 29.11.1991 päivätyllä kirjeellään, ja Kruidvat NV:n yksittäisen tilanteen välillä ei ole riittävää yhteyttä, jonka perusteella viimeksi mainittu erottuisi muista perustamissopimuksen 173 artiklassa tarkoitetulla tavalla" *riidanalaisessa päätöksessä*.

46. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päättelyn olennaisin osa on 64 kohdassa:

"Raad FGB:n osallistumisesta asetuksen N:o 17 19 artiklan 3 kohdassa säädettyyn menettelyyn 29.11.1991 päivätyllä kirjeellään, on todettava, ettei asiakirja-aineistossa ole mitään näyttöä siitä, että tämä kirje on lähetetty Kruidvat NV:n pyynnöstä tai että viimeksi mainittu olisi osallistunut sen valmisteluun, hyväksynyt kirjeen sisällön tai edes vaikuttanut siihen, vaikka on selvää, että kyseisenä aikana yksi kantajan emoyhtiöistä, Kruidvat NV, oli Raad FGB:n jäsen."

47. Tosiseikat eivät, sellaisina kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ne arvioinut, osoita millään lailla Kruidvatin tosiasiallista osallistumista. Valituksen kohteena olevassa tuomiossa tarkastellaan sekä kantajana olevan Kruidvatin eli belgialaisen yhtiön Kruidvat BVBA:n että sen alankomaalaisen emoyhtiön Kruidvat NV:n asemaa. Ratkaisu ei kuitenkaan koske sitä, että Raad FGB:n jäsenenä oli Kruidvatin emoyhtiö eikä Kruidvat, eikä sitä, että Kruidvat on sijoittunut eri jäsenvaltioon kuin Raad FGB. Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korostaa tuomionsa 66 kohdassa, "jollei Kruidvat NV riittävästi erotu muista mainitun 29.11.1991 päivätyn Raad FGB:n kirjeen perusteella, sama koskee sitäkin suuremmalla syyllä kantajaa". Kruidvatin väitteet, jotka koskivat sen Belgiaan sijoittumisen verotukseen liittyviä perusteita ja Raad FGB:n osuutta Alankomaiden suurten vähittäismyyntiketjujen etujen puolustamisessa, eivät siten ole merkityksellisiä. Näiden kohtien ei ole katsottu puhuvan Kruidvatia vastaan. Jos olisi osoitettu, että Kruidvat NV oli aktiivisesti avustanut Raad FGB:tä sen tytäryhtiön nimissä 29.11.1991 päivätyn kirjeen laatimisessa tai olisi muulla tavoin yhdistettävissä sen lähettämiseen, päätelmät olisivat perustellusti olleet toisenlaisia. En pyri luomaan välttämättömän osallistumisen astetta koskevia

63 — Alaviitteessä 11 mainittu asia, tuomion 60 kohta.

tiukkoja sääntöjä, koska se ei ole nyt esillä olevassa asiassa tarpeen, mutta katson, että nyt esillä olevan kaltaisessa asiassa kantajan on pystyttävä esittämään jotain näyttöä siitä, että toimialaa edustava yhdistys puolusti sen etuja joko nimenomaisesti tai ainakin kantajan tieten ja hyväksymänä.

48. Raad FGB:n huomautuksia koskevan väitteen toisessa osassa Kruidvat arvostelee valituksen kohteena olevan tuomion 65 kohtaa, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että "Raad FGB:n 29.11.1991 päivätyssä kirjeessään esittämän kannan ja kantajan tässä kanteessa puoltaman kannan välillä on ainakin yksi merkittävä ero — — ". Se väittää, että Raad FGB:n kaltaisen yhdistyksen on puolustettava tasapuolisesti eri jäsentensä etuja. Vaikuttaa ensinnäkin siltä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätöksessä ratkaisevaa on se, ettei Kruidvat tai sen emoyhtiö ole millään tavoin osallistunut hallinnolliseen menettelyyn, kuten tuomion 64 kohdassa on yhteenvedonomaisesti todettu. Toiseksi 65 kohdassa oleva viittaus Kruidvatin ja Raad FGB:n esittämien kantojen väliseen eroon on nähdäkseni ymmärrettävä lisäosoitukseksi Kruidvatin osallistumisen puuttumisesta [64] eikä pyrkimykseksi edellyttää täydellistä yhtäläisyyttä yhdistyksen esittämän kannan ja kaikkien sen edustamien jäsenten esittämien kantojen välillä. Sikäli kuin sillä on merkitystä, olen yhtä mieltä komission kanssa viimeisen kohdan osalta siitä, ettei tällainen näkökantojen yhtäläisyys ole välttämätöntä, eikä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ole mielestäni esittänyt vastakkaista väitettä.

49. Näistä syistä katson, että ensimmäisen valitusperusteen tueksi esitetty ensimmäinen perustelu on hylättävä.

ii) Kruidvatin toinen väite: Copardisin kanne

50. Kruidvat väittää lisäksi, että päätös koskee sitä erikseen, koska Copardisin kanne oli vireillä riidanalaisen päätöksen hyväksymisen hetkellä. Väite on mielestäni virheellinen. Jos markkinoihin kohdistuvat vaikutukset eivät vaikuta Kruidvatin asemaan erityisesti ja erikseen sen vuoksi, että se on samassa asemassa muiden todellisten tai potentiaalisten rinnakkaisilla markkinoilla toimijoiden kanssa, sen toimintaa koskevan oikeusriidan vireilläolo jäsenvaltion tuomioistuimissa ei muuta tätä päätelmää. Kruidvatin nojautuminen asiassa Metro II annettuun julkisasiamiehen ratkaisuehdotukseen ei riitä muuttamaan kantaani vastakkaiseksi. Ratkaisuehdotuksessa viitataan enintään komission kantaan koskien oikeusriidan vireilläoloa, joka ei ole kyseessä nyt esillä olevassa asiassa. Asiassa annetussa tuomiossa ei ole mitään, mikä tukisi Kruidvatin väitettä tältä osin.

64 — Huomattakoon, että käsitykseni mukaan väite, jonka Kruidvat on esittänyt tätä eroa koskevasta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamuksesta, on samasta syystä jätettävä tutkimatta.

51. Valikoivan jakeluverkoston hyväksyvä päätös saattaa asettaa jakeluverkoston ulkopuoliset, kuten Kruidvatin, kaupallisesti epäedulliseen asemaan siihen kuuluviin nähden. Jälleenmyyjä tai jakeluverkoston muut osapuolet nostavat ymmärrettävästi kanteita kaikkia rinnakkaismyyntiä harjoittavia yrityksiä kuten Kruidvatia vastaan. Yritykset voivat samoin panna vireille jakeluverkoston laittomuutta koskevia oikeudenkäyntejä kansallisissa tuomioistuimissa. Näissä on kuitenkin kyse vain järjestelmään kuuluvien ja sen ulkopuolella olevien yritysten välisistä yleisistä suhteista. Jos ne katsottaisiin merkityksellisiksi, kuka tahansa ulkopuolinen voisi vaatia, että päätöksen on katsottava koskevan sitä erikseen, jos kansallisessa tuomioistuimessa on pantu vireille samaa asiaa koskeva oikeudenkäynti 173 artiklan mukaisen määräajan kuluessa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli mielestäni oikeassa myös katsoessaan, että verkoston perustamisesta hyötyvän tai siitä vastaavan asianosaisen taloudellista toimijaa vastaan nostaman oikeudenkäynnin ja jakeluverkostoon liittyvästä päätöksestä valittamisen määräajan yhteensattuminen oli pelkkä sattuma.

52. Tällaisia oikeudenkäyntejä voi panna vireille kumpi osapuoli tahansa erilaisin kansalliseen oikeuteen nojautuvin perustein, jotka voivat olla enemmän tai vähemmän suorassa yhteydessä riidanalaisen päätöksen kohteeseen. Kuten yhteisöjen tuomioistuin totesi samankaltaisessa yhteydessä asiassa Cartier, "ensin on ratkaistava kysymys, onko sopimus perustamissopimuksen 85 artiklan perusteella pätevä". [65] Sillä edellytyksellä, että yhteisön oikeuden vaatimuksia noudatetaan, kansallisen oikeuden soveltamisesta päättäminen kuuluu kuitenkin kansallisille tuomioistuimille. Muita yksinomaan kansallista menettelyä koskevia ensin ratkaistavia kysymyksiä koskevat päätökset voivat johtaa kanteen hylkäämiseen ja siten tehdä mahdottomaksi sen, että sellaisten sopimusten pätevyyttä tutkittaisiin yhteisön oikeuden perusteella. [66] Näin kävi Copardisin ensimmäisessä asteessa Rechtbank van koophandel te Dendermondessa nostamalle kanteelle. Perustamissopimuksen 177 artiklassa myönnetään kansallisille tuomioistuimille harkintavaltaa sen suhteen, milloin yhteisön toimenpiteiden pätevyyttä tai tulkintaa koskeva päätös on välttämätön, jotta ne voivat tehdä päätöksen niissä vireillä olevissa asioissa. Yhteisöjen tuomioistuimen ei siten olisi perusteltua pyrkiä ratkaisemaan, ellei ennakkoratkaisupyyntöä ole esitetty, milloin tällaisiin kysymyksiin on annettava ratkaisu kansalliseen oikeuteen perustuvan kanteen yhteydessä ja onko ratkaisu ylipäätään annettava. Ottaen huomioon niiden oikeudellisia ja tosiseikkoja koskevien tilanteiden moninaisuus, joissa päätöksen sisältö voidaan saattaa kansallisten tuomioistuinten käsiteltäväksi, ei pelkästään se, että sellainen kanne on pantu vireille, välttämättä merkitse sitä, että valikoivaa jakeluverkostoa koskeva päätös koskisi samalla tavoin erikseen kuin tällaiseen jakeluverkostoon pääsyä koskevan hakemuksen suora hylkääminen.

53. Asiavaltuuden laajentaminen samanaikaisesti vireillä olevien kansallisten oikeuden-

65 — Alaviitteessä 15 mainittu asia, tuomion 24 kohta.

66 — Tämä saattaa jopa olla kansallisten tuomioistuinten julkistettu menettelytapa: ks. esim. Irish Supreme Courtin Henchy J:n asiaa Doyle v. An Taoiseach koskeva kommentaari (*Irish Law Reports Monthly*, 1986, s. 693) ja mainitun tuomioistuimen asiassa Attorney General v. X antama päätös (1992, 1 Irish Reports 1; *Irish Law Reports Monthly*, 1992, s. 401).

käyntien asianosaisiin ei missään tapauksessa kuitenkaan ole välttämätöntä, jotta nämä asianosaiset voivat silloin, kun se on välttämätöntä, riitauttaa itseään koskevan yhteisön päätöksen. Kansallinen tuomioistuin voi sen välttämättömäksi katsoessaan pyytää yhteisöjen tuomioistuimelta päätöksen pätevyyttä koskevan ennakkoratkaisun. Tämä menettely on prosessuaaliselta kannalta paljon tehokkaampi ja oikeusvarmuuden kannalta edullisempi kuin se, että automaattisesti katsottaisiin, että päätös koskee tällaisten oikeudenkäyntien asianomaisia erikseen riippumatta siitä, kuinka kaukaiset liittymäkohdat taustalla olevilla kansallisilla oikeudellisilla kysymyksillä on päätöksen pätevyyteen.

54. Kruidvatin väitettä on myös vaikea sovittaa yhteen yhteisöjen tuomioistuimen asiassa TWD Textilwerke Deggendorf antaman tuomion kanssa. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, ettei henkilö, jolla on oikeus nostaa kanne yhteisön päätöksen kumoamiseksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa mutta joka ei ole nostanut tällaista kannetta, vaikka hän oli tuolloin tietoinen päätöksestä, voi vedota päätöksen pätemättömyyteen kansallisessa tuomioistuimessa. [67] Se, ettei kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan oikeudenkäynnin asianosainen, joka ei ole nostanut määräajassa kannetta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, voisi saattaa riidanalaisen päätöksen pätevyyttä sen kansallisen tuomioistuimen tutkittavaksi, jossa hänen asiansa on vireillä eikä pyytää asiasta ennakkoratkaisua, tuskin voisi olla peruste asiavaltuuden myöntämiselle 173 artiklan nojalla viittaamalla kansallisessa tuomioistuimessa samanaikaisesti vireillä olevaan samaan asiaan liittyvään riita-asiaan. Jos näin olisi, tällaisten oikeudenkäyntimenettelyjen asianosaisten olisi pantava vireille oikeudenkäynti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa heti, jos heistä vähänkin vaikuttaisi siltä, että jonkin yhteisön päätöksen pätevyyttä koskevalla ratkaisulla olisi edes jonkinlaista merkitystä heidän kansallisissa tuomioistuimissa vireillä olevien oikeudenkäyntiensä kannalta. Tämä ei missään tapauksessa olisi prosessiekonomian periaatteen mukaista ja olisi lisäksi täysin tarpeetonta heidän oikeuksiensa suojaamisen kannalta.

55. Asiassa Greenpeace Council ym. vastaan komissio annettu yhteisöjen tuomioistuimen tuomio [68] vahvistaa kantaani. Tässä tapauksessa yhteisön ympäristöoikeuden rikkomiseen perustuva kumoamiskanne, joka koski eräitä komission päätöksiä, joilla oli myönnetty rahoitus Espanjassa toteutettaville rakennushankkeille, jätettiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tutkimatta, [69] ja sama toistui asiassa tehdyn valituksen jälkeen yhteisöjen tuomioistuimessa, koska katsottiin, ettei päätös koskenut asianomaisia erikseen. Muutamat kantajista olivat jo riitauttaneet kansallisissa tuomioistuimissa Espanjassa myönnetyt hallinnolliset luvat sekä rakennushankkeiden ympäristövaikutuksia koskevat lausunnot. [70] Yhteisöjen tuomioistuin totesi, ettei näiden kanteiden ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostetun kanteen kohde tosin ollut sama, mutta ne nojautuivat samoihin yhteisön oikeuteen perustuviin oikeuksiin. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan tästä seurasi, että kansalliset tuomioistuimet, jotka tarvittaessa voivat perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla esittää

67 — 17, 18 ja 24 kohta.

68 — Asia C-321/95 P, tuomio 2.4.1998 (Kok. 1998, s. I-1651; jäljempänä asiassa Greenpeace annettu tuomio).

69 — Asia T-585/93, Greenpeace ym. v. komissio, määräys 9.8.1995 (Kok. 1995, s. II-2205).

70 — Alaviitteessä 68 mainittu asia, tuomion 32 kohta.

yhteisöjen tuomioistuimille ennakkoratkaisupyynnön, antoivat täyden suojan näille oikeuksille. [71] Tuomiosta ei millään lailla käy ilmi, että samaa alaa koskevat kansalliset oikeudenkäynnit saattaisivat riittää erottamaan kantajat kaikista muista henkilöistä, joita asia koskee, siten, että päätöksen voitaisiin katsoa koskevan niitä erikseen.

56. Tämän vuoksi ehdotan, että Kruidvatin ensimmäisen valitusperusteen tueksi esittämä toinen väite hylätään.

iii) Kruidvatin kolmas väite: kilpailun vaikutusten virheellinen arviointi

57. Tarkastelen ensin Bellucon kirjettä koskevia Kruidvatin huomautuksia, ennen kuin käsittelen sen esittämiä yleisempiä väitteitä riidanalaisen päätöksen vaikutuksesta sen asemaan Givenchyn tuotteiden myyjänä ja asetuksen N:o 17 19 artiklan 3 kohdan tarkoittamana ulkopuolisena, jota asia koskee.

58. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lausui Bellucon Kruidvatille lähettämän 17.7.1992 päivätyn kirjeen osalta, että "ei ole esitetty oikeudellisesti riittävää näyttöä siitä, että Givenchy tai Copardis olisi antanut luvan sen lähettämiseen. Tätä kirjettä ei myöskään voida pitää vastauksena Kruidvatin pyyntöön päästä Givenchyn jakeluverkostoon". [72] Kysymys on tosiseikkoja koskevista toteamuksista, jotka eivät voi olla valituksen kohteena. Missään tapauksessa Kruidvat ei voi sen perusteella, että sitä uhkaa oikeudenkäynti, jos se jatkaa Givenchyn tuotteiden *myyntiä, erottua muista sen enempää kuin* senkään perusteella, että Copardis tosiasiassa aloitti kansallisen oikeudenkäynnin.

59. Kruidvat ei väitä, että päätös koskisi sitä erikseen sellaisten vaikutusten perusteella, jotka erottavat sen markkinoiden muista toimijoista, kuten näytetään vakiintuneesti edellytettävän edellä mainitun asiassa Plaumann annetun tuomion kohdan perusteella. Kruidvatin asema ei eroa muiden jakeluverkoston ulkopuolisten Givenchyn tuotteiden myyjien asemasta. Sen viittaus markkina-asemansa merkittävyyteen ei ole merkityksellinen. Sama koskee sen viittausta direktiivin 89/104/ETY toimeenpanon todennäköisiin vaikutuksiin sen kykyyn tehdä hankintoja yhteisön ulkopuolelta, koska kaikki jakeluverkoston ulkopuoliset toimijat kohtaavat samat vaikeudet, mikäli sen ennustus toteutuu. Kruidvat nojautuu kuitenkin asioissa Cook ja Matra annettuihin yhteisöjen tuomioistuimen tuomioihin luodakseen analogian "niiden asianosaisten, joita asia koskee" ja joilla siten on oikeus tulla kuulluiksi perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen komission tutkimuksen

71 — Alaviitteessä 68 mainittu asia, tuomion 33 kohta.

72 — Asiassa Kruidvat annetun tuomion 76 kohta.

yhteydessä, ja "niiden ulkopuolisten, joita asia koskee", välille — viimeksi mainituilla on asetuksen N:o 17 19 artiklan 3 kohdan nojalla oikeus esittää huomautuksia komissiolle, kun tämä on aikeissa antaa puuttumattomuustodistuksen tai tehdä perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamista koskevan päätöksen — sekä katsoo, että jälkimmäiset saattavat johtaa kumoamiskanteisiin. Mielestäni tässä on tulkittu väärin asioissa Cook ja Matra annettuja tuomioita.

60. Asioissa Cook ja Matra kantajat olivat valittaneet komissiolle mielestään lainvastaisesta valtiontuesta. [73] Molemmissa tapauksissa komissio kieltäytyi aloittamasta perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaista menettelyä, [74] mutta kantajat vaativat komission jäsenvaltioille osoittamien päätösten kumoamista. Yhteisöjen tuomioistuin totesi seuraavasti:

"On tehtävä ero toisaalta perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdassa määrätyn tukien seurannan alustavan vaiheen — jonka tarkoitus on ainoastaan sen mahdollistaminen, että komissio voi muodostaa ensikäsityksen sille ilmoitettujen tukihankkeiden osittaisesta tai täydellisestä yhteensoveltuvuudesta perustamissopimuksen kanssa — ja perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan välillä. Ainoastaan jälkimmäisen seurantavaiheen yhteydessä, jonka tarkoitus on sen mahdollistaminen, että komissio saa täydelliset tiedot kaikista asiaan liittyvistä seikoista, komissio on perustamissopimuksen mukaan velvollinen *vaatimaan* asianomaisia esittämään huomautuksensa". [75]

Yhteisöjen tuomioistuin lisäsi seuraavaa:

"Jos komissio toteaa, aloittamatta 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua menettelyä, saman artiklan 3 kohdan perusteella, että valtion tuki on yhteismarkkinoille soveltuva, ne, joilla on kyseisen menettelyn tarjoamat menettelylliset takeet, voivat vaatia näiden takeiden noudattamista *ainoastaan* voidessaan riitauttaa yhteisöjen tuomioistuimessa komission kyseisen päätöksen". [76]

Näissä tilanteissa yhteisöjen tuomioistuin ei rajoittanut tällaista kannetta koskevaa asiavaltuutta henkilöihin, jotka ovat tavalla tai toisella tehneet yksipuolisen valituksen tai ovat tavalla tai toisella väliintulijoina. Se muistutti, että 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu käsite "ne, joita asia koskee", tarkoittaa "henkilöitä, yrityksiä ja yhdistyksiä, joiden etuihin tuen

73 — Asiassa Cook annetun tuomion 6 kohta sekä asiassa Matra annetun tuomion 4 kohta.

74 — Asiassa Cook annetun tuomion 8 kohta sekä asiassa Matra annetun tuomion 5 kohta.

75 — Asiassa Cook annetun tuomion 22 kohta, kursivointi tässä; ks. myös asiassa Matra annetun tuomion 16 kohta.

76 — Asiassa Cook annetun tuomion 23 kohta, kursivointi tässä; ks. myös asiassa Matra annetun tuomion 17 kohta.

myöntäminen saattaa vaikuttaa, erityisesti kilpailevia yrityksiä ja ammattijärjestöjä". [77]

61. Kun otetaan huomioon se, miten suuri määrä on sellaisia henkilöitä, joilla saattaa olla asiavaltuus yhteisöjen tuomioistuimen näissä asioissa antamien tuomioiden perusteella sekä niiden yhteisöjen tuomioistuimen viittausten perusteella, jotka koskevat sekä niitä rajoitettuja tilanteita, joissa henkilöitä on pyydettävä esittämään huomautuksensa komissiolle, että sitä, että asian riitauttaminen yhteisöjen tuomioistuimessa on asianosaisten ainoa oikeussuojatie sellaisen menettelyn puuttuessa, on selvää, että yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että *perustamissopimuksen* 93 artiklan 2 kohtaan perustuvia menettelyllisiä oikeuksia suojattaisiin riittämättömästi, jos edellytettäisiin osallistumista, jotta päätöksen voitaisiin katsoa koskevan asianomaisia erikseen. Tällaiset henkilöt saavat yleensä tiedon komission aloittamasta tukea koskevasta alustavasta menettelystä vasta sen päättymisen jälkeen. [78] Perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu menettely, osapuolten, joita asia koskee, huomautusten pyytäminen mukaan luettuna, on välttämätöntä silloin, kun komission on hyvin vaikea arvioida, onko tukihanke yhteismarkkinoille soveltuva, jolloin tällaisilla asianosaisilla on oikeus varmistua siitä, että tutkimuksen aloittamatta jättämistä koskeva päätös on asianmukaisesti tehty. [79]

62. Nämä seikat huomioon ottaen tilanteella ei ole varsinaista yhteyttä nyt esillä olevan kaltaiseen tapaukseen, jossa on tehty kantelu, esitetty pyyntö esittää huomautukset ja annettu pääasiaratkaisu. Niillä, joita asia koski, Kruidvat mukaan luettuna, oli mahdollisuus käyttää oikeuttaan saattaa kantansa komission tietoon. On siten mahdollista saada aikaan tarkoituksenmukainen tasapaino näiden tahojen intressien ja komission sekä sen, jolle riidanalainen päätös on osoitettu, intressien välille oikeusvarmuuden kannalta, kuten Colipa ehdottaa katsoessaan, että päätös koskee erikseen vain niitä ja asiavaltuus päätöksen riitauttamiseen on siis ainoastaan niillä, jotka ovat käyttäneet tätä mahdollisuutta.

63. Kruidvat nojautuu myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa Métropole antamaan tuomioon. Tässä asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oli arvioitava kahden televisioyhtiön asiavaltuutta vaatia kumottavaksi Euroopan yleisradioliitolle (EBU) osoitettu komission päätös, jossa urheilukilpailujen lähetysoikeuksia myöntävään Eurovisiojärjestelmään oli sovellettu perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohtaa. Näistä yhtiöistä toisen, Antena 3:n, hakemus EBU: un liittymiseksi oli hylätty ennen päätöksentekoa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi tämän seikan vahvistavan sen, että Antena 3:lla oli asiavaltuus. [80] Toinen yhtiö RTI oli osallistunut komission järjestämään kuulemistilaisuuteen mutta ei ollut esittänyt kirjallisia huomautuksia eikä mitään erityistä kantaa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi kuitenkin, että "asetuksen N:o 17 19 artiklan 3 kohdassa säädettyyn

77 — Asiassa Cook annetun tuomion 24 kohta sekä asiassa Matra annetun tuomion 18 kohta; ks. asia 323/82, Intermills v. komissio, tuomio 14.11.1984 (Kok. 1984, s. 3809, 16 kohta).

78 — Ks. julkisasiamies Tesauron asiassa Cook esittämän ratkaisuehdotuksen 43 kohta.

79 — Asiassa Cook annetun tuomion 29 kohta; ks. asia 84/82, Saksa v. komissio, tuomio 20.3.1984 (Kok. 1984, s. 1451, 13 kohta).

80 — Tuomion 63 kohta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin siteerasi asiassa Metro I annetun tuomion 13 kohtaa sekä asiassa Metro II annetun tuomion 18—23 kohtaa.

menettelylliseen oikeuteen ei liity mitään sen käyttämis*tapaa* koskevaa edellytystä". [81]

64. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin esitti nämä päätelmät kuitenkin ainoastaan näiden kahden yhtiön asiavaltuutta koskevaa yleisempää ehdotusta täydentävinä. Molemmat yhtiöt olivat asetuksen N:o 17 19 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja sellaisia ulkopuolisia henkilöitä, joita asia koskee, ja niillä oli siten oikeus osallistua riidanalaisen päätöksen tekemistä koskeneeseen komission hallinnolliseen menettelyyn. "Tämän saman ominaisuuden vuoksi on katsottava, että päätös koskee [Antena 3: a] erikseen perustamissopimuksen 173 artiklassa tarkoitetulla tavalla". [82] Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jatkoi seuraavasti:

"Vastakkaisena perusteluna ei voida esittää sitä, että Antena 3 ei ole tässä asiassa käyttänyt asetuksen N:o 17 19 artiklan 3 kohdan perusteella sille kuuluvia menettelyllisiä oikeuksiaan eikä se ole esittänyt kirjallisia tai suullisia huomautuksiaan päätöksen tekemistä koskevan hallinnollisen menettelyn kuluessa. Itse asiassa se, että sellaisten kolmansien osapuolten, joilla katsotaan olevan menettelyllisiä oikeuksia hallinnollisessa menettelyssä, olisi osallistuttava tehokkaasti tähän menettelyyn, jotta niillä voisi olla oikeussuojaintressiä asiassa, olisi pakollista oikeudenkäyntiä edeltävää menettelyä koskeva tutkittavaksi ottamisen lisäedellytys, josta perustamissopimuksen 173 artiklassa ei määrätä". [83]

65. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin siteerasi jälkimmäisen toteamuksen tueksi kahdessa yhdistetyssä asiassa CCE de la Société générale des grandes sources ym. vastaan komissio [84] ja CCE de Vittel ym. vastaan komissio [85] antamiaan tuomioita. Näissä asioissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli ottanut saman kannan kuin edellä mainituissa asioissa siihen, etteivät vakiintuneet työntekijöitä edustavat yhdistykset olleet osallistuneet hallinnolliseen menettelyyn, joka koski asetuksen N:o 4064/89 mukaista yrityskeskittymähanketta. Asetuksen 18 artiklan 4 kohdassa viitataan nimenomaisesti tällaisten edustajien oikeuteen tulla kuulluksi komission arvioidessa kyseisen keskittymän taloudellisia vaikutuksia, jolloin voidaan tarvittaessa ottaa huomioon sosiaalisia tekijöitä; ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan tämä oikeus tulla kuulluksi "on osoitus halusta turvata se, että mainittujen työntekijöiden yhteiset edut otetaan huomioon hallinnollisessa menettelyssä". [86]

81 — Tuomion 76 kohta, kursivointi tässä. Ei ole täysin selvää, onko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tässä kohdassa esittämän kannan mukaan osallistuminen komission kuulemistilaisuuteen ottamatta asiaan kantaa katsottava osallistumiseksi, jonka perusteella asiavaltuus syntyy asiassa Metro I annetulla tuomiolla aloitetun oikeuskäytännön mukaisesti, vai viittasiko se aikaisemmin esittämäänsä kantaan, jonka mukaan jo pelkästään se, että kyseessä on henkilö, jota asia koskee, merkitsee asiavaltuuden syntymistä. On syytä huomata myös, että RTI:n emoyhtiö esitti komission pyynnöstä arvostelevia huomautuksia *ennen kuin* komissio antoi tiedoksi aikomuksensa tehdä perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan mukaisen päätöksen EBU:n sille tiedoksi antamien sääntöjen osalta.

82 — Antena 3:n osalta tuomion 61 kohta; RTI:n osalta kohta, johon on viitattu 75 kohdassa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin siteerasi asiassa Cook annetun tuomion 24—26 kohtaa, asiassa Matra annetun tuomion 18—20 kohtaa sekä asiassa C-295/92, Landbouwschap v. komissio, 30.9.1992 annettua määräystä (Kok. 1992, s. I-5003, 12 kohta).

83 — Tuomion 62 kohta.

84 — Asia T-96/92, tuomio 27.4.1995 (Kok. 1995, s. II-1213, 35 ja 36 kohta; jäljempänä asiassa Grandes sources annettu tuomio).

85 — Asia T-12/93, tuomio 27.4.1995 (Kok. 1995, s. II-1247, 46 ja 47 kohta; jäljempänä asiassa Vittel annettu tuomio).

86 — Asiassa Grandes sources annetun tuomion 29 kohta sekä asiassa Vittel annetun tuomion 39 kohta.

66. Minun ei tarvitse esittää kantaani kyseisten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätösten oikeellisuudesta. Lisäksi asiassa Métropole annetusta tuomiosta on vireillä valitus yhteisöjen tuomioistuimessa. [87] Olisi hyvän oikeushallinnon, ja erityisesti asianosaisten oikeuden tulla kuulluiksi vireillä olevassa menettelyssä, vastaista, että yhteisöjen tuomioistuin arvioisi nimenomaisesti etukäteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätösten oikeellisuutta sellaisessa tilanteessa. Joka tapauksessa asioissa Métropole, Grandes sources ja Vittel annettujen tuomioiden taustalla olevat tosiseikat sekä kahden jälkimmäisen asian osalta asiaan vaikuttavat oikeussäännöt ovat siinä määrin erilaiset, ettei kyseisissä asioissa esitettyjä yleisiä arvioita voida kovin helposti soveltaa nyt esillä olevan asian tosiseikkoihin.

67. Esitän mieluummin näkemykseni siitä, kuinka 173 artiklaa koskevaa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, erityisesti sellaisia henkilöitä, joilla on menettelyllisiä oikeuksia päätöksentekoon johtavassa hallinnollisessa menettelyssä, koskevaa oikeuskäytäntöä olisi asianmukaisesti sovellettava Kruidvatin asemassa olevaan ulkopuoliseen, jota asia koskee. Olen jo esittänyt kantani, jonka mukaan yhteisöjen tuomioistuimen asioissa Cook ja Matra antamissaan tuomioissa tekemät ratkaisut eivät tue Kruidvatin vaatimuksia millään tavoin. Asiassa Plaumann annetussa yhteisöjen tuomioistuimen tuomiossa vahvistetaan, että päätös ei koske suoraan sellaista henkilöä, johon päätös vaikuttaa, koska hän toimii kyseisillä markkinoilla, toisin sanoen kaupallisen toiminnan vuoksi, jota milloin tahansa voi harjoittaa kuka hyvänsä ja joka ei siten yksilöi henkilöä suhteessa riidanalaiseen päätökseen kuten sen, jolle päätös on osoitettu. [88] Tällaiset henkilöt ovat kuitenkin normaalisti asetuksen N:o 17 19 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja ulkopuolisia henkilöitä, joita asia koskee, kuten Kruidvat nyt esillä olevassa asiassa. Olen samaa mieltä kuin julkisasiamies Jacobs asiassa Extramet antamassaan ratkaisuehdotuksessa siitä, että hallinnolliseen menettelyyn osallistumista koskevissa asioissa — asioissa Metro, Demo-Studio Schmidt, Cofaz ja Timex — vahvistetaan, että yksinomaan tosiasiallinen osallistuminen, eikä pelkkä kyky tai oikeus siihen, merkitsee sitä, että edellytys, jonka mukaan päätöksen on koskettava yritystä erikseen, täyttyy, vaikka se ei muutoin täyttyisi, koska riidanalaiset toimenpiteet eivät käytännössä koske niitä sen enempää suoraan kuin muita samalla alalla toimivia yrityksiä. [89] Julkisasiamies Lenz on todennut asiassa CIRFS antamassaan ratkaisuehdotuksessa, että yrityksen osallistuminen ja vaikutus hallinnolliseen menettelyyn johtavat siihen, että myöhempää päätöstä käsitellään tapauksena, jossa kilpailusääntöjä on sovellettu tähän yritykseen. [90]

68. Kruidvatin kolmannen väitteen perustelu on pääosin se, että valikoiva jakeluverkosto

87 — C-320/96 P. Kirjallinen käsittely on vielä meneillään. Valittajana on EBU, joka oli väliintulijana ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja tuki komission vaatimuksia vain siltä osin kuin ne koskivat muun yhtiön kuin Antena 3:n tai RTI:n nostamaa kannetta, jolla vaadittiin riidanalaisen komission päätöksen kumoamista. Valitus ei siten nosta esiin kysymystä tutkittavaksi ottamisesta, mutta komissio käsittelee sitä lausunnossaan siltä varalta, että yhteisöjen tuomioistuin ottaa asian esille viran puolesta.

88 — Tuomion s. 223 ja 224.

89 — Tuomion 63 kohta.

90 — Tuomion 88 kohta.

tekee hankinnat vaikeammiksi. Mikäli näin on, Kruidvat on samassa asemassa kuin mikä tahansa yritys, joka olisi kiinnostunut myymään kyseisiä tuotteita ja joka ei ole jakeluverkoston jäsen. Tämä väite ei voi menestyä ilman asiassa Plaumann annetun ratkaisun merkittävää muuttamista — jopa tämän oikeuskäytännön kumoamista — mikä ei ole yhteisöjen tuomioistuimen myöhempi oikeuskäytäntö huomioon ottaen perusteltua. En näe mitään syytä ehdottaa tällaista menettelyä nyt esillä olevassa asiassa.

69. Tämän vuoksi esitän, että Kruidvatin ensimmäisen valitusperusteen kolmas perustelu hylätään.

iv) Kruidvatin neljäs perustelu: asianmukaisen oikeussuojan puuttuminen

70. Tehokasta oikeussuojaa koskevan keskustelun kannalta on hyödyllistä siteerata yhteisöjen tuomioistuimen tätä koskevaa yleistä toteamaa asiassa Les Verts vastaan parlamentti annetussa tuomiossa: [91]

"Euroopan talousyhteisö on oikeusvaltion periaatteisiin nojautuva sillä perusteella, että sen jäsenvaltioiden ja toimielinten antamien säädösten yhteensoveltuvuus perustuslakia vastaavan peruskirjan eli perustamissopimuksen kanssa tutkitaan. Perustamissopimuksessa, erityisesti sen 173 ja 184 artiklassa sekä 177 artiklassa on perustettu täydellinen oikeussuojateiden järjestelmä, jolla annetaan yhteisöjen tuomioistuimelle valta tutkia toimielinten säädösten lainmukaisuus."

71. Neljännen perustelunsa tueksi Kruidvat nojautuu voimakkaasti julkisasiamies Jacobsin asiassa Extramet antamaan ratkaisuehdotukseen. Julkisasiamies korosti polkumyyntiin liittyneessä tapauksessa eräitä haittoja, jotka liittyivät ennakkoratkaisumenettelyyn verrattuna yhteisöjen tuomioistuimessa nostettavaan suoraan kanteeseen. Hän varoitti kansallisten tuomioistuinten kokemuksen puutteesta kyseisellä erityisalalla, ja siitä mahdollisesti seuraavasta yhdenmukaisuuden puutteesta; hän varoitti lisäksi siitä, että ennakkoratkaisupyynnöt rajoitetaan koskemaan jotain tiettyä yksityiskohtaa, sekä mahdollisuudesta, että ennakkoratkaisupyyntö laaditaan liian yleiseen muotoon; hän viittasi lisäksi kustannuksiin ja viiveisiin, aineellisiin ja alueellisiin rajoituksiin välitoimien määräämisessä sekä kirjelmien rajoitetumpaan esittämiseen 177 artiklan mukaisessa menettelyssä. [92]

72. On tärkeää huomata, että julkisasiamies Jacobs esitti nämä huomautukset vastaukseksi väitteeseen, jonka mukaan silloin, kun asiassa on mahdollisuus nostaa kanne kansallisissa tuomioistuimissa ja pyytää ennakkoratkaisu yhteisöjen tuomioistuimelta perustamissopi-

91 — Asia 294/83, tuomio 23.4.1986 (Kok. 1986, s. 1339, 23 kohta).

92 — Ratkaisuehdotuksen 72—74 kohta. Ks. myös julkisasiamies Reischlin asiassa Metro I esittämä ratkaisuehdotus, s. 1923 sekä julkisasiamies VerLoren van Themaatin asiassa Cofaz esittämä ratkaisuehdotus, s. 403.

muksen 177 artiklan nojalla, pitäisi *poissulkea* mahdollisuus suoran kanteen nostamiseen suoraan yhteisöjen tuomioistuimessa 173 artiklan nojalla. [93] Väite oli siis täysin vastakkainen Copardisin kannetta koskevalle Kruidvatin väitteelle. Julkisasiamies Jacobs oli nähdäkseni oikeassa katsoessaan kuten julkisasiamies Reischl asiassa Roquette Frères vastaan neuvosto [94] ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin asiassa Air France, [95] ettei 173 artiklaan perustuvan kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksenä ole oikeussuojateiden puuttuminen jäsenvaltioiden kansallisissa tuomioistuimissa. [96]

73. 177 artiklan mukaisessa menettelyssä olevat puutteet, joiden olemassaolon myönnän, eivät edellytä sitä, että mahdollisuuteen nostaa kansallisissa tuomioistuimissa yhteisön päätöksen pätevyyttä koskeva kanne, liittyisi aina rinnakkainen mahdollisuus 173 artiklan mukaisen kumoamiskanteen nostamiseen. Tämä olisi vastoin prosessiekonomian periaatetta ja kahden erillisen menettelyn käyttämisen perusteita eli sitä että 173 artiklaan perustuva asiavaltuus myönnetään oikeusvarmuuden vuoksi vain henkilöille, joita päätökset, joita ei ole osoitettu heille, koskevat suoraan ja erikseen, sekä vastoin yhteisöjen tuomioistuimen päättelyä asiassa TWD Textilwerke Deggendorf, jossa tällainen rinnakkaisuus katsottiin mahdottomaksi suurimmassa osassa tapauksia. [97] Edellä lainatussa asiassa Les Verts vastaan parlamentti annetun tuomion kohdassa yhteisöjen tuomioistuin osoitti, että ennakkoratkaisumenettely ja päätöksen kumoamismenettely ovat perustamissopimuksella luodun dualistisen oikeusturvajärjestelmän kaksi puolta. Yhteisöjen tuomioistuin, jonka velvollisuutena on yhteisön perustamisasiakirjan tulkinta ja soveltaminen, ei saa kyseenalaistaa oikeussuojan dualistisuutta koskevaa perustavanlaatuista valintaa.

74. Vaikka julkisasiamies Jacobsin esiin tuomat mahdolliset ongelmat liittyvät ennakkoratkaisumenettelyyn, niistä täytyy joka tapauksessa voida selviytyä yhteisöjen tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisellä lojaalilla ja tunnollisella yhteistyöllä. On syytä muistaa, että kansalliset tuomioistuimet voivat myös pyytää komissiota avustamaan niitä monimutkaisissa asioissa kuten kilpailuoikeuden alalla. [98] Nyt esillä olevassa asiassa ei ole osoitettu, että Kruidvatilta olisi evätty tehokas oikeussuoja Copardisin vireillepanemassa oikeudenkäynnissä tai että kantajalta olisi evätty oikeus saattaa jakeluverkoston laillisuus tai riidanalaisen päätöksen pätevyys kansallisten tuomioistuinten tutkittavaksi. Asiassa Greenpeace annettu yhteisöjen tuomioistuimen tuomio osoittaa, että 173 artiklan henkilöllistä soveltamisalaa voi-

93 — Ratkaisuehdotuksen 69 kohta.

94 — Asia 138/79, Roquette Frères v. neuvosto, tuomio 29.10.1980 (Kok. 1980, s. 3333, s. 3367).

95 — Tuomion 69 kohta.

96 — Julkisasiamies Jacobsin ratkaisuehdotuksen 70 kohta.

97 — Yhteisöjen tuomioistuin hyväksyi kuitenkin sen, että voitaisiin nostaa kaksi kannetta samanaikaisesti, kunhan ne pantaisiin vireille määräajassa, ja viittasi yhdistetyissä asioissa 133/85—136/85, Rau ym., 21.5.1987 annettuun tuomioon (Kok. 1987, s. 2289, 19 kohta).

98 — Asia C-234/89, Delimitis, tuomio 28.2.1991 (Kok. 1991, s. I-935, 53 kohta); ks. myös asia C-2/88 Imm., Zwartveld ym., määräys 13.7.1990 (Kok. 1990, s. I-3365, 18 kohta) sekä asia T-83/96, Van der Wal v. komissio, tuomio 19.3.1998 (Kok. 1998, s. II-545). Ks. myös komission ja kansallisten tuomioistuinten välisestä yhteistyöstä perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan soveltamisessa annettu tiedonanto, erityisesti 33—42 kohta sekä 16 kohta, joka koskee niitä etuja, joita kansallisissa tuomioistuimissa käytäviin oikeudenkäyntcihin liittyy, mukaan luettuna esim. mahdollisuudet määrätä korvausta aiheutuneista menetyksistä ja mahdollisuudet yhdistää yhteisön oikeuteen ja kansalliseen oikeuteen perustuvien vaatimusten käsittely.

daan laajentaa ainoastaan silloin, kun konkreettisessa tapauksissa osoitetaan, että täydellinen oikeussuoja on evätty tai että kansalliset tuomioistuimet eivät voi sitä taata. [99]

75. Näistä syistä esitän, että Kruidvatin ensimmäisen valitusperusteen neljäs perustelu hylätään.

B *Toinen valitusperuste: 190 artiklan rikkominen*

76. Kruidvatin ensimmäisessä valitusperusteessaan esittämiä asiaväitteitä koskevien päätelmieni perusteella myös toinen valitusperuste on mielestäni hylättävä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio ei ole asioissa AITEC ja Cartier annettujen tuomioiden kanssa ristiriidassa. Koska sen ratkaisu oli tutkittavaksi ottamisen osalta oikea ja yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön kanssa selvästi johdonmukainen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ei ollut tarpeen viitata asiassa Métropole annettuun tuomioon. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin perusteli Raad FGB:n ja Kruidvatin välisiä eroja koskevan kantansa siteeraamalla Raad FGB:n komissiolle osoittamia huomautuksia. Kruidvatin markkinaosuus ja direktiivin 89/104/ETY vaikutukset olivat kumpikin asian kannalta merkityksettömiä, eikä ollut millään tavoin osoitettu, että ennakkoratkaisumenettely yhdistettynä mahdollisuuteen vedota kansallisiin tuomioistuimiin ei tarjonnut asianmukaista suojaa Kruidvatin oikeuksille.

77. Ehdotan siten, että Kruidvatin toinen valitusperuste hylätään.

## V Ratkaisuehdotus

78. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin

1) hylkää valituksen kokonaisuudessaan ja

2) velvoittaa valittajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

99 — Tuomion 33 kohta.